

MARTINSKÝ Evanjelik

2013/3-4

ROČNÍK 20

*Hospodin je milostivý
a milosrdný, zhovievavý
a bohatý na milosť.*

Ž 103, 8

V novom školskom roku 2013/14 sme v mene Božom
obnovili dávne martinské evanjelické gymnázium
a vytvorili Evanjelickú spojenú školu,
ktorá združuje Evanjelickú materskú školu,
Evanjelickú základnú školu
a Evanjelické gymnázium v Martine.
Vďaka Ti, Pane, za milosť,
ktorou si nás obdaroval.

Bude-li Pán chtíti

(Zo štyristoročnej Biblie Kralickej)

Poddejtež se tedy Bohu,
a zepřetež se ďáblu, i utečeť od vás. Přiblížte se k Bohu, a přiblížíť se k vám.

Umejte ruce, hříšníci, a očistěte srdce vy, jenž jste dvojité mysli.
Soužení buďte, a kvělte, a plačte;

smích váš obratíž se v kvílení, a radost v zámutek. Ponížte se před obličejem Páně,

a povýšíť vás. Neutrhejtež jedni druhým, bratří.

Kdož utrhá bratru a soudí bratra svého,

utrhá Zákonu a soudí Zákon.

Soudíš-li pak Zákon,

nejsi plnitel Zákona, ale soudce. Jedenť jest vydavatel Zákona, kterýž může spasiti i zatratiti.

Ty kdo jsi, jenž soudíš jiného? Ale nuže vy, kteříž říkáte:

Dnes nebo zítra vypravíme se do onoho města,

a pobudeme tam přes celý rok,

a budeme kupčiti, a něco zíšťeme; (Ješto nevíte, co zítra bude.

Nebo jakýť jest život váš?

Pára zajisté jest, kteráž se na maličko ukáže, a potom zmizí.)

Místo toho, co byste měli říci:

Bude-li Bůh chtíti, a budeme-li živi,

i učiníme toto nebo onono. Vy pak chlubíte se v pýše své.

Všeliká taková chlouba zlá jest. A protož kdo umí dobře činiti,

a nečiní, hřích má.

Pod vedením oživujúceho Ducha

1. slávnosť svätodušná – 19. 5. 2013

Potom ma zaviedol späť ku chrámovému vchodu, a tu, hľa, voda vyvierala na východ spod prahu chrámu, lebo priečelie chrámu bolo obrátené na východ. Voda vytekala spod pravej strany chrámu, južne od oltára. Potom ma vyviedol cez severnú bránu von a obrátil ma smerom k vonkajšej bráne, obrátenej na východ; voda vyvierala z južnej strany. Keď muž vyšiel na východ s meracou šnúrou v ruke, nameral tisíc lakťov a previedol ma po vode. Vody bolo po členky. Potom nameral tisíc lakťov a previedol ma cez vodu. Vody bolo po kolena. A zas nameral tisíc lakťov a previedol ma. Vody bolo po pás. Potom zas nameral tisíc lakťov. Bol tu potok, ktorý sa nedal prebrodiť, lebo voda bola prihlboká; voda, cez ktorú sa muselo plávať, potok, ktorý nemožno prebrodiť. Riekol mi: Videl si, človeče? A videl ma späť pozdĺž brehu rieky. Keď som sa vrátil, na brehu rieky bolo veľmi mnoho stromov, a to na oboch stranách. Povedal mi: Táto voda tečie do východnej oblasti a steká k Arábe. Keď sa vleje do mora so slanou vodou, jeho vody sa uzdravia. Každá živá bytosť, ktorá sa hýbe tam, kam príde rieka, bude žiť. Potom bude mnoho rýb, lebo kamkoľvek tieto vody dôjdu, iné vody sa uzdravia, a bude žiť všetko, k čomu rieka príde. Potom zastanú pri mori rybári od Ěn-gedi až po Ěn-egljajim: bude to miesto na sušenie sietí. Bude tu veľké množstvo druhov rýb práve tak ako vo Veľkom mori.

Ez 47, 1–10

Drahí bratia a sestry, slávnostné kresťanské zhromaždenie!

Slávime spolu v poradí už tretí veľký kresťanský sviatok. Ten dnešný je pripomienkou na zoslanie Svätého Ducha, ktorý svojim manifestačným zostúpením na učeníkov ubezpečil svoju cirkev, že sa o ňu postará, bude ju chrániť a sprevádzať. Dnešný sviatok Svätého Ducha je teda o hlbokých dialavách duchovného sveta, ktorý vystihne len ten, kto je ochotný sa nechať Svätým Duchom viesť a naplniť. Ak si niekto myslí, že si dnes vystačí s perníkovým betlehemom, zemiakovým šalátom, rodinnou pohodou alebo nejakou šibačkou, tak aj z týchto dnešných služieb Božích odíde prázdny. Svätodušné sviatky nás upozorňujú, že nielen Boh sa sklonil k človeku, ale že sa má takto skláňať aj človek pred Bohom. Má vážne zobrať prítomnosť Svätého Ducha, ktorý je poslednou zastávkou pred koncom tohto sveta a kto ju minie, nebude mať účasť na živote v kráľovstve Božom. Takto nás na to upozorňuje aj prorok Ezechiel, keď hovorí: každá živá bytosť, ktorá sa hýbe tam, kam príde rieka, bude žiť.

Drahi bratia a sestry, stojíme pred náročným biblickým textom, ktorý je súčasťou videnia proroka Ezechieľa. Toto videnie dostal v babylonskom zajatí. Je to proroctvo o novom chráme. Ten prvý bol zničený a druhý je v nedohľadne. V siedmich obsiahlych kapitolách tajomný muž bronzového vzhľadu prorokovi ukazuje, ako má chrám vyzerieť. Toto videnie sa končí tým, že ho privedie ku chrámovému žriedlu. Je to práve ten náš biblický text o tom, že súčasťou chrámu je rieka, ktorá má uzdravujúce účinky. Nejde však o telesné zdravie, ale o zdravie duchovné. Keď sa vleje do mora so slanou vodou, jeho vody sa uzdravia. More tvorilo predstavu podsvetia a bezbožných síl. Rieka prúdiaca z Božieho miesta má mimoriadnu moc. Naše skúsenosti hovoria, že rieku pohltí more, ale v tomto prípade ide o opak. Aj more aj moci zla a temnoty musia ustúpiť pred životodarnou silou Božieho Ducha. Lebo s najväčšou pravdepodobnosťou pod riekou máme chápať silu oživujúceho Božieho Ducha. Boží Duch je v Starej zmluve ten, kto má moc nad životom. Raz ho pripodobňujú k vetru, inokedy k slovu a zas inokedy k tečúcej vode. To všetko je symbolom pohybu a života.

Dnešný biblický text nám, sestry a bratia, hovorí, že ak chceme mať účasť na tom novom chráme v novom Jeruzaleme, že ak tieto veci večnosti nám majú byť zrozumiteľné, tak sa týmto Božím Duchom, touto riekou, máme nechať skoro pohltiť.

Čítali sme, ako ho ten muž bronzového vzhľadu postupne prevádzal cez riekou. *Keď muž vyšiel na východ s meracou šnúrou v ruke, nameral 1000 lakťov a previedol ma cez vođu. Vody bolo po členky. A zas nameral 1000 lakťov a previedol ma. Vody bolo po kolená. A zas nameral 1000 lakťov a vody bolo po pás. Potom zas nameral 1000 lakťov. Bol tu potok, ktorý sa nedal prebrodiť, lebo voda bola prihlboká, voda, cez ktorú sa muselo plávať, potok, ktorý nemožno prebrodiť. A povedal mi: Videl si človeče?*

Pri čítaní týchto slov, bratia a sestry, sa mi ako prvé vybaví množstvo ľudí, ktorí svoju cestu k Božím hĺbinám zakončili práve tu. Ponorení do Božej milosti len tak, aby dobre bolo. Zvlažiť si nohy po celodennej únave, občerstviť sa, ale potom rýchlo preč, aby si ďalej mohli kráčať svojou cestou bez Boha za svojimi cieľmi. Niekoľkokrát už takto zastali v tejto rieke. Majú tam svoje miesto, sňa by predplatené. Čudujú sa tým, ktorí sa do tej vody nenamočia, ale aj tým, ktorí po tejto rieke putujú ďalej. Takýto nemajú podiel na veciach Božích. Stačí im párkrát do roka vychutnať si pocit slasti spoločenstva viery pri rodinných rozpomienkach alebo cirkevných sviatkoch.

Sú aj ľudia, ktorí sa odvážia do vecí náboženských ponoriť omnoho hlbšie. Istým spôsobom sú to dobrodruhovia, ktorí sú ochotní ísť až na hranicu neba a zeme. Idú však len do hĺbky, pokiaľ cítia dno. Obrazne povedané sú ochotní zobrať na seba isté povolanie, ale nesmie byť v rozpore s ich plánmi. Potrebujú vo veciach viery stáť na vlastných nohách. Ale viera je vecou Božou. Viera je odpoveďou na Božie volanie, a nie pravidlami hry, ktoré predložíme Bohu, aby

podľa nich hral. Každý, kto sa takto snáď aj vykúpe v Božej milosti, ale k najdôležitejším veciam vo svojom živote Pána Boha nepustí, sa podobá Judášovi, ktorý po celý čas bol s Kristom, ale keď prišla chvíľa, aby sa podriadil Bohu, tak sledoval len svoj vlastný plán. Nedokázal sa nechať unášať prúdom Božieho Ducha, a preto ani nikdy nezažil oslobodenie od hriechu.

To zažije len ten, kto sa odhodlá vstúpiť do rieky, ktorá presahuje jeho ambície, rozmery a bezpečnosť. Možnosť uvidieť chrám a nový Jeruzalem dokáže len ten, kto spozná svoje hranice a je ochotný sa ďalej nechať unášať. Obraz rieky, ktorej dno je nad naše sily, je krásnym obrazom kresťana, ktorý už nepatrí sebe ani svetu, ale Božiemu Duchu. Nie je to stav žiadnej blaženosti, skôr naopak, je to stav mimoriadne ťažkých rozhodnutí, keď veriaci musí ísť aj tam, kde by po svojich nikdy nešiel. Toto zažil aj apoštol Peter, keď mu Pán Ježiš Kristus tesne pred vstúpením povedal: Keď si bol mladší, opásaval si sa sám a šiel si, kam si chcel, ale keď zostarneš – dospeješ vo viere, iný ťa opáše a povedie na miesta, kde nechceš.

Áno, je krásne byť obmytý Božou milosťou, ale oveľa krajšie je byť súčasťou tejto Božej milosti, tejto životodarnej rieky. Tam, kde sa ľudia nechajú Božím Duchom unášať, inšpirovať a usmerňovať, vzniká krásne spoločenstvo, ktoré tých nerozhodných vie povzbudiť a keď treba, aj pritiahnuť. Takto vyzbrojené Božím Duchom dokáže pôsobiť dokonca aj na choré časti tohto sveta úplne uzdravujúco. Neraz sme to už zažili, vyskúšali si to, že *když Duch Boží zavěje, vstane z mrtvých naděje...*

Kiežby aj v tomto našom spoločenstve bolo takých, ktorí sa riekou Božieho Ducha nechajú unášať, čo najviac. To si všetci zo srdca prajeme.

To je odkaz proroka Ezechiela, to je odkaz dnešných sviatkov Svätého Ducha. To je aj odkaz pre teba aj pre mňa. Amen.

Modlitba

Nebeský Bože, koľkí z nás sa budú môcť popýšiť tým, že boli súčasťou rieky Tvojej milosti, a koľkí ostanú smutní stáť na brehu, lebo pre veci večnosti v ich živote sa miesto nenašlo? Ďakujeme Ti za dnešnú príležitosť, ktorou nás všetkých pozývaš do Tvojej blízkosti, ba dokonca nám dávaš možnosť stať sa súčasťou Tvojich plánov. Prosíme Ťa za všetkých ešte nerozhodnutých a hľadajúcich, opustených a neseľných, ale aj za bohorúhačov a nepriateľov kríža Kristovho, aby si ich práve Duchom Svätým oslovil. My sme mnohokrát spoznali, že najviac zvládneme vtedy, keď koná v nás Tvoja milosť, múdrosť a moc. Keď sa necháme Tvojím Svätým Duchom viesť a sprevádzať. Vtedy toho aj najmenej pokazíme. Niežeby sme boli úplne nemožní, ale práve s Tebou to ide omnoho lepšie. Akoby sme len v Tvojej prítomnosti dokázali robiť veci správne. Prid', Duchu Svätý, a buď s nami i dnes i naveky. Amen.

Do žlta obliekol sa deň

VLADIMÍR KNOŠKO

Kamera očí zas nakrúca pre pamäť dokument,
Drozd opäť spieva svoj opus číslo šesť.
Topoľ, ktorému listie zimný striptíz zhodil,
Zas oblieka si šat, čo nevychádza z módy.

Od holí vietor vanúci ešte trocha chladí,
Na Veterné som na brusnice chodil kedysi za mladi.
Zo spomienkových úvah vyrušil ma milý mladý hlas,
Či ochotu na životov záchranu prispieť môže u mňa nájsť.

Na takú výzvu kroky sa zastaviť musia
A svedomie, ten neúplatný, svedomitý radca,
Mí ponad plece na moje rozhodnutie hľadí,
Či v stávke o život poslúchnem jeho rady.

Nikto z nás nevie, čo v živote ho čaká.
S vedomím, že oslabíť moc sedemhlavého draka
Som, i keď iba málo, predsa len pomohol:
Spokojný kráčam jarným mestom so žltou ozdobou.

Povinnosť lásky

Láska nech je bez pokrytectva! Zošklivujte si zlé, pridržajte sa dobrého! Naklonení v bratskej láske, predbiehajte sa navzájom v úctivosti, nebuďte leniví v horlivosti, duchom vrúcni, slúžte Pánovi; vesel'te sa v nádeji, v súžení buďte trpezliví, v modlitbe vytrvalí, k potrebám svätých ochotní, k hosťom pohostinní. Dobrorečte tým, čo vás prenasledujú, dobrorečte a nezlorečte! Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi! Buďte vo spoločnosti jednomyseľní, nebuďte namyslení, ale majte porozumenie pre nízko postavených; nebuďte múdri len pre seba. Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé; starajte sa o dobré pred všetkými ľuďmi. Ak je možné, nakoľko je na vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi, nepomstite sa, milovaní, ale ponechajte to hnevu (Božiemu) – lebo je napísané: Mne patrí pomsta, ja odplatím; hovorí Pán. Naopak: ak je tvoj nepriateľ hladný, nakrm ho; ak je smädný, napoj ho; lebo keď tak urobíš, žeravé uhlie zhrnieš mu na hlavu. Nedaj sa premôcť zlému, ale zlé premáhaj dobrým!

R 12, 9-21

Gajdujte, gajdičky...

Dňa 17. apríla 2013 my sestry z krúžku ručných prác sme mali netradičné stretnutie. Zavítal medzi nás všestranný umelec. On totiž krásne spieva, hrá na všetkých hudobných nástrojoch a navyše mnohé z nich aj vyrába. Volá sa Ľubomír Párička, rodák z martinských Jahodník.

A tak sme mali možnosť započúvať sa do hry na rôzne druhy píšťal, bačovskú flautu, drumblu, fujaru i gajdy. Hudobné melódie sprevádzal spevom. Pri besede s ním sme si zaspomínali aj na jeho milú matku, ktorá navštevovala náš krúžok od jeho vzniku až do jej odchodu z tejto časnosti v roku 2000.

Pri rozlúčke sme nášmu hosťovi Ľubomírovi Páričkovi a jeho rodine zaželeli veľa zdravia. Nech ešte dlho šíri okolo seba radosť z predneseného slova, piesne a ľudovej nôty. Nech ešte mnoho rokov využíva tento dar, ktorý dostal od Pána Boha, nech ešte dlho rozdáva okolo seba dobrú náladu, a tým zveľaďuje ľudovú kultúru našich dávnych predkov. Srdečne ďakujeme za príjemne strávené popoludnie.

VIERA MAREČKOVÁ

*Nad nimi býva vtáctvo nebeské,
spomedzi vetiev vydáva hlas.*

Ž 104, 12

Pútnická Dávidova pieseň.

*Hospodine, moje srdce nie je pyšné, moje oči nie sú hrdé.
Nejdem za veľkými vecami ani za tým, čo nemôžem dosiahnuť.*

Ž 131, 1

Konfirmačná slávnosť – 5. 5. 2013

Idem k Otcovi

Hovorili si niektorí z Jeho učeníkov: Čo je to, že nám hovorí: Máličko, a neuvidíte ma, a zase máličko, a uvidíte ma? a: Idem k Otcovi?

J 16, 17

Milí bratia a sestry, konfirmandi, vzácní hostia v Pánovi Ježišovi Kristovi!

My starší, ktorí ešte poznáme klasické zariadenie na určovanie smeru – kompas (nie GPS), vieme, že tá magnetická strelka – ručička – má tú vlastnosť, že nech sa otočíme ktorýmkoľvek smerom, vždy sa nasmeruje na sever-juh. A vieme aj to, že kým si ten smer nenájde, tak kmitá, chveje sa. A až keď sa dostane do úplne správneho smeru, zostáva v pokoji.

Aj človek je takouto magnetickou strelkou, ktorej dal Pán Boh svoj smer. Pán Ježiš Kristus to naznačuje slovami: Idem k Otcovi. Tento smer je teda človeku vlastný. Tvorí alebo mal by tvoríť jeho podstatu – človek je určený pre večnosť. Je určený pre život s Bohom. A vždy, keď sa tento smer nebo-zem snažil umlčať, zničiť, zatlačiť alebo sa mu nejakým iným spôsobom spreneveril, tak vlastne zatlačal seba samého. Ak sa človek vzdá Boha, vzdá sa svojej podstaty. A tak sa otázka

o našom smerovaní znovu a znovu vracia, vynára aj pri takýchto vzácných a rozhodujúcich udalostiach, ako je aj dnešná konfirmácia. A sme Pánu Bohu vďační, že to kmitanie, chvenie pri hľadaní správneho životného smerovania zažívajú aj naši konfirmandi. Nemyslíme teraz len na večerajšiu skúšku alebo dnešnú slávnosť, ale na mnohé iné stretnutia či sústreďenia, ktoré sme spoločne mohli absolvovať. Pretože duša človeka sa nezachveje pri otázke, čo je konfirmácia alebo kto je Pán Ježiš, ale čo Pán Ježiš pre tvoj život znamená. A chveje sa, až kým nespočinie v Bohu, ako hovorí sv. Augustín. Teda kým sa s Bohom nezmieri, kým jej nebude jasné, aký je jej cieľ.

Chceme sa pýtať, ako tá cesta k Otcovi vyzerať? Ježiš Kristus hovorí, že správna cesta je „úzka“. Je to cesta náročná, plná obmedzení, odriekania a obetí. Tak ako keď človek ide po úzkej lavičke, musí kráčať opatrne. Ak vykročí nesprávne, môže ho to stáť život. Toto sa mi, bratia a sestry, na Pánovi Ježišovi ná-

ramne páči. To, že vždy ponúka objektívne informácie. Neskresľuje, nezatajuje, nezavádza. On nie je žiadna pochybná poisťovacia agentúra alebo nejaký teleshopping alebo dokonca nejaká politická strana, ktorá nájde potrebné financie v štátnom rozpočte zvýšením daní, ale nás sa to vraj nijako nedotkne. On vždy hovorí pravdu. Nepotrebuje nás do neba zlákať, lebo vie, že sa pre Boha musíme rozhodnúť slobodne. Cesta kresťana k Otcovi má aj túto príchuť. Pán Ježiš Kristus 16. kapitulu Jánovho evanjelia začína slovami: *Toto som vám hovoril, aby ste sa nepohoršovali. Vylúčia vás zo synagóg, áno, prichádza hodina, keď každý, kto vás bude vraždiť, domnievať sa bude, že tým Bohu slúži. A budú to robiť preto, že nepoznali Otca, ani mňa.* A končí slovami: *Toto som vám povedal, aby ste mali pokoj vo mne. Na svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet.*

Naša cesta k Otcovi ide predovšetkým cez službu a obete. Toto si, milí moji konfirmandi, musíte pripomínať najmä vtedy, keď sa vám bude zdať, že neveriaci svet okolo vás sa má lepšie ako vy. Ale nielen vy, ale my všetci, ktorí sme na túto slávnosť prišli, musíme byť pripravení prinášať aj obeť. Pretože cesta za Kristom nás čosi aj musí stáť. Nie preto, aby sme si Ho zaslúžili, ale aby sme si Ho vážili. A tá cesta bude mať vážne prekážky, protivenstvá a bude si vyžadovať mnoho húževnatosti. Ale práve takéto znamenia bývajú predzvesťou dobrých vecí, správneho smeru.

Pán Ježiš Kristus nás volá k Otcovi aj preto, že byť s Ním už nie je pre nás samozrejmosť. Stratili sme sa v hriechu. Máme svoje cesty, svoje ciele. Keď sme si, milí konfirmandi, hovorili podobenstvá Pána Ježiša Krista, tak najviac k vám prehovorilo podobenstvo o stratenom, márnotratom synovi. Tiež mal svoje cesty, svoje plány. Tie ho však vzdalovali od domova, od Otca, od brata, od vecí, ktoré nám dávajú zmysel. Akoby sa nám aj v tomto podobenstve ozývali slová nášho kázňového textu. Idem k Otcovi. Ako veľmi potrebujeme vysloviť tie slová aj my sami. Idem k Otcovi. Je v tom poznanie, ale aj istota, že ma niekto ešte stále čaká. Ale je v tom aj rozhodnutie. Áno,

vstanem a pôjdem k Otcovi. Možno si to nezaslúžim, možno ten môj život za veľa nestojí, možno som v živote kadečo premeškal, podcenil, stratil, zničil, sklamal, až sa bojím na seba pozrieť, ale navzdory tomuto všetkému „idem“ a vrátim sa domov, k Otcovi.

A tak sa aj tá úzka, trnistaná, komplikovaná cesta stáva blahoslavenou a svojím spôsobom aj radostnou, lebo má nielen svoj smer, ale aj svoj cieľ. Lebo vie, kam ide. Ide k Otcovi. Najzúfalejšie sú pre mňa chvíle, keď sa stretnem s človekom, ktorý stratil alebo vôbec ešte nenašiel v živote cieľ. To je cesta tuláka, nevie, kde má svoj domov. Často takýto človek má úplne všetko, dobre vyzerá, aj si užíva, ale nemá domov, ten duchovný. Aj takíto bezdomovci sú medzi nami. Vy dnes však stojíte s rozhodnutím ísť k Otcovi, pretože už máte svoj domov, kde vás nebeský Otec čaká. A táto dnešná konfirmačná slávnosť má byť pre vás takouto radostnou chvíľou. Máte sa na ňu rozpomiňať a pripomínať si svoj konfirmačný veršík. Nedávno nás na fare navštívila jedna milá sestra, ktorá sa s láskou stará o svoju chorú maminku. Je unavená, ale rozhodnutá ísť ďalej. Väčšinou ľudí poteším nejakým biblickým veršíkom. Ani neviem prečo, ale spomenul som jej konfirmáciu, takúto vašu, milí konfirmandi, na ktorú sa pripravujete. Rozžiarili sa jej oči náramným spôsobom. A zopakovala: Konfirmácia, pán farár, tak na tú moju si pamätám do posledných detailov. Aj na miesto, kde som sedela, aj na veršík si pamätám. Aj na ruku brata farára Ludovíta Vajdičku a jeho požehnanie. Aj na sestru farárku Zlaticu Oravcovú, ktorá tu kaplánčila. Uvedomil som si, bratia a sestry, čo všetko by mali pre nás znamenať veci a udalosti, v ktorých sa nás dotýka Pán Ježiš Kristus. A konfirmácia patrí medzi ne.

Aj tento deň patrí na vašu cestu k Otcovi. Aj tento deň je o správnom smere vo vašom živote. Kráčaj ním tak, aby si došiel do cieľa. A keď sa aj zachveje, zatrasie, zakmitá, ako tá ručička na kompase, neboj sa, lebo to je znamenie, že cesta k Otcovi je stále ešte v ponuke. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Deti potrebujú lásku a prijatie

Milí bratia, milé sestry, určite súhlasíte s touto myšlienkou. Dobré sa počúva, ale v živote sa oveľa ťažšie koná. Je príjemné byť obklopený ľuďmi, ktorí sú nám blízki, sympatickí, chápajú nás. Oveľa ťažšie je však plávať proti prúdu. Tam potrebujeme prekonať prekážky. Naše sily nestačia, potrebujeme niekoho, kto je silnejší, mocnejší. Som vďačná Pánu Bohu, že je to On, kto sa dokazuje v našich slabostiach. Veď Jeho pomoc a lásku potrebujeme ako vzduch dýchať každý deň.

Toto je aj poslanstvo môjho príhovoru k vám. Som učiteľka už tridsať rokov a od môjho obrátenia sa k Pánovi Ježišovi mám tú veľkú milosť okrem iných predmetov vyučovať náboženskú výchovu na Základnej škole Jahodnícka a na Gymnáziu J. Lettricha. Vyprevadila som už desiatky detí na stredné školy. Mám z nich radosť, keď ich stretnem. Vedia sa porozprávať, podeliť sa so svojimi ťažkosťami aj úspechmi. Niektorí z nich sa pripravujú na štúdium teológie a mňa to hreje pri srdci. Ale niekde museli začať. Častokrát sú to rodičia a najmä starí rodičia, ktorí svoje stvrdnuté ruky od práce spínajú k Bohu-Otcu a prosia za svoje deti a vnúčatá o dar viery. Začína sa to besiedkami, hodinami náboženskej výchovy a stretnutiami mládeže.

Chcem vám predstaviť „hrstku“ mojich detí, ktoré mi Pán pridal na vyučovaní náboženskej výchovy. Je ich pätnásť. Zloženie je od prvého ročníka po štvrtý. Určite mi dáte za prav-

du, že učíť prváčika, ktorý nepozná písmenká, a štvrtáka, ktorý je už oveľa zrelší, dá zabrať. Ale s pomocou Božou sa dá všetko.

V utorok piatu vyučovaciu hodinu je pre mňa výnimočný čas. Počujem hlasné klepanie na dvere a tam celá „perepút“ detičiek. Ich úsmev, radosť, spontánnosť ma vždy povzbudia. Sadnú si na stoličky a nôžkami hompálajú, lebo nedočkajú na zem. Sú nedočkavé, pokým im nedám pomôcky – kresťanské piesne, Novú zmluvu, knihu, peračník a hurá – hodina sa môže začať. Po zvitani majú veľa otázok, hovoria, čo prežili, a niekedy riešime „chlapčenské nedorozumenia“. Veľmi radi a krásne spievajú. Každý chce držať „manuál“ pesničky. Potom nastane čas modlitieb. Predbiehajú sa jeden za druhým. Ich modlitby sú úprimné, jednoduché a plné vďaky. Uvedomujú si, čo im Pán Boh dáva v rodičoch a starých rodičoch.

Mám bázeň, keď prosia o odpustenie, keď sú si vedomí svojich hriechov.

Občas si zahráme „divadielko“. Naposledy na Veľkú noc scénu „Predivný“. Na príbehoch z Biblie sa tak naučili vnímať slová a skutky Pána Ježiša. S veľkou odvahou sa zúčastnili v apríli na biblickej olympiáde v Biblickej škole. Bolí to Alexander Kovačka, Šimon Klein a Filip Bella. Hoci neobsadili stupne víťazov, v Božích očiach to bol veľký úspech. Cítili sa tam výborne, veď piesne, výklad Božieho Slova, spoločenstvo detí, to všetko v ich srdiečkach zanechalo stopu...

Milí bratia a sestry, predstavila som vám aspoň v krátkosti prácu detí na hodine náboženskej výchovy. Aj keď je to len malé „staďečko“, verím, že sa zaľúbilo Pánovi dať im Kráľovstvo nebeské.

A čo na záver? Táto doba neberie do úvahy citlivosť detí. Sú vystavované denno-denne tlaku, pokušeniu a „prestížnosti“ mať, vlastniť, byť najlepší, byť dokonalý a... Preto neorientujeme deti len na výkony, ak budeš výborný žiak, ak, ak... Určite nezľavovať v učení, ale vedieť porozumieť deťom, mať pre nich čas, trpezlivosť, záujem a viesť ich k Božím hodnotám.

Čo môžeme všetci rodičia a starí rodičia urobiť? Modliť sa za naše deti, byť im vzorom a modlitba z viery bude vyslyšaná! S pozdravom Božieho pokoja

VAŠA SESTRA RUŽENKA JURISOVA

P. S. Nabudúce o starších

Z Izajovho pňa vyženie mládnik a z jeho koreňov vyrastie výhonok. Spočinie na ňom Duch Hospodinov, duch múdrosti a rozumnosti, duch rady a sily, duch známosti a bázne Hospodinovej. V bázni pred Hospodinom bude mať svoju záľubu. Nebude súdiť podľa toho, čo mu oči vidia, a nebude rozhodovať podľa toho, čo mu uši počujú, ale v spravodlivosti bude súdiť slabých a správne vynášať výrok biednym zeme. Biť bude zem palicou svojich úst a bezbožníka usmrť dychom svojich perí. Spravodlivosť bude pásom na jeho drieku a pravda bude opaskom na jeho bedrách. Vlk bude hosťom u baránka a leopard bude ležať s kozľaťom. Teľa, leviča a krmný dobytok budú spolu a malý chlapec ich poženie. Krava s medveďom sa budú pásť, ich mladé budú spolu ležať a lev bude žrať slamu ako dobytok. Dojča sa bude hrať nad dierou kobry a batola vystrie ruku nad brloh zmije. Nebudú zle robiť ani škodiť nikde na mojom svätom vrchu, lebo zem bude plná poznania Hospodina, ako vody pokrývajú more. V ten deň pohania vyhľadávať budú koreň Izajov, ktorý stojí ako koruhva národov, a slávny bude jeho príbytok.

Iz 11, 1 - 10

Boh sa o mňa stará

*Boh sa o mňa stará, Boh ochranca môj verný,
a tak o zajtrajšok nie som ustarostený.
Každého dňa vidím nejedno znamenie,
že chráni, miluje mňa – svoje stvorenie.*

*Boh sa o mňa stará, chcem opreťo dúfať v Neho,
že čo potrebujem, dostanem z ruky Jeho.
Keď povie svoje: Buď! – slovičko jediné,
hneď sa príkaz Jeho splní nepochybne.*

*Boh sa o mňa stará, sýti ma svojím slovom,
usilovnú prácu On korunuje zdarom,
aj telu aj duši dá, čo potrebujem,
ja svojmu Otcovi pevne dôverujem.*

*Boh sa o mňa stará aj v roku neúrodnom,
i vtedy opatrí ma každodenným chlebom.
Aj keď v skromnej miere, dary rozdeľuje,
i za to úprimným srdcom Mu ďakujem.*

*Boh sa o mňa stará, keď dolahnú starosti,
spod kríža ťažkého ma láskavo vyproští.
Ak uzná za dobré, že zaslúžim si trest,
trest je to otcovský, chcem pokorne ho niesť.*

JÁN CHALUPKA, ES 230
(SKRÁTENÉ)

O vzťahu Jána Chalupku k Bohu

V Evanjelickom spevníku je veľa nádherných piesní. Jednou z nich je pieseň číslo 230 Boh sa o mňa stará. Jej autorom je Ján Chalupka.

Z obsahu piesne môžeme usudzovať, že Ján Chalupka mal s Pánom Bohom krásny, živý vzťah, plný dôvery.

- Každodenne prežíval Božiu prítomnosť.
- Videl znamenia Jeho lásky, pozornosti, lebo mal pre ne otvorené oči. Na základe týchto skúseností rástla Chalupkova dôvera v Boha.
- Veril v suverénnu Božiu moc. Jeho vieru posilňovalo Božie slovo, ktorým sa sýtil.
- Vnímал Božie pozhnanie vo svojom živote a uvedomoval si, že Pán Boh naplňa všetky jeho potreby.
- Ján Chalupka zaiste prežíval zármutok či sklamanie. Poznal materiálny nedostatok. Naučil sa však byť vďačný aj za málo.
- Nevyhlo sa mu utrpenie. Vedel ho prijať. Nestrácal dôveru, ale všimал si, čo Pán Boh sleduje. Veril, že Boh môže zmeniť žiaľ na radosť.
- A napokon mal Ján Chalupka tú najdôležitejšiu istotu, ktorú človek v živote potrebuje. Vedel, že keď sa jeho dni naplnia, Ježiš Kristus ho prevedie zo smrti do života.

Toľká inšpirácia v jednej piesni! Investujeme dosť do vzťahu s Bohom – toho najdôležitejšieho vzťahu z našich vzťahov?

DANUŠA BALKOVÁ

Bolešť a radosť vtedy jedno sú

VLADIMÍR KNOŠKO

V bolesti privádza matka dieťa na svet do času budúceho,
Tá sa na radosť zmení, keď prvý raz uzrie potomka plačúceho.
Pred týmto poslaním veľkým i ja sa s úctou skláňam,
Veď veľa vrúcnej oddanosti žiada si ľudské mláďa.

Právo preto prináleží deň vďakyvzdania životadarkyniam,
Tým novým, ktoré na ulici s kočíkom stretávam.
Tým, ktorým už deti odrástli, tešia sa s vnúčatami,
Aj tým, čo beh života ukončili a nie sú medzi nami.

Nikdy Ťa, mama, neprestanem hľadať na mape pamäti:
Tvoja tvár mi už iba vo sne ako lúč zasvieti.
Pesničku nábožnú učila si ma spievať do ticha večerného:
Zlatého slunce krásny beh již došel cíle svého...

Mnoho stromov si poctivo sadila do vrchov nad nami,
Prichádzala si z hory, voňala slnkom, smolienkou, malinami.
Pri spomienke ako sme v sade oberali jonatánky sladké,
Pieseň dojemná mi na um prichádza: O jabloniach a matke.

Opatruj mamička, opatruj jablone...

Bystrička, 11. máj 2013
Deň matiek

Nono, Pavolko, môj synček, keď tak vonku smutno je, až žiaľ je srdcu, duši otupne... vezmi spevník sem a nájdí pieseň, čo sa spieva v jeseni, na nápev jednej z pôstnych „Smutný čas nynejší“!

PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV V BÁSNI O SVOJEJ MATKE

Keď z cudzieho sveta navracajúc sa k nej som padol do náručia; keď v boji so zlobou sveta Tebe som sa vyžaloval a Ty si ma upokojila, hľadiac hlavu moju; keď hrešiac padol som k nohám Tvojim a Ty si mi odpustila; keď zápasil som s Bohom a Ty si sa modlila za mňa sťa sťa svätica.

FEDOR RUPPELDT V BÁSNI MATKA

Matku nájdeme i v milovaných, často citovaných i recitovaných veršoch Ivana Krasku: vidíme ju, ustarostenú matičku básnikovu ako opäť v nedeľu čo nedeľu, samotná sedí pri starom stole: kostnatou rukou podpira čelo vráskami zryté – starosť tiene vždy sedia na ňom: tak ju vídal od mala svojho – Transcius mala pootvorený – mosadzné sponky, hladené hmatom pradedov ešte, matno sa lisnú v prípozdnom svetle – Den nedelí se skonáva... Súmrak padol na kraj, z ktorého srdce Kraskovej ma-tičky vysielalo pieseň k nebesiam.

Deň matiek – 12. 5. 2013

A nadovšetko verne sa milujte vospolok, lebo láska prikrýva množstvo hriechov.

1 PT 4, 8

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Deň matiek je sviatkom plný farieb, radosti, vďačnosti, pozornosti a lásky voči našim skvelým mamám. Preto ak by som sa vašich detí spýtala, ktorá mamička je najlepšia na svete, predpokladám, že by rázne vyhlásili: „Predsa moja!“ Koľko ráz som sama povedala mojej mamine: „Mami, si tá najlepšia maminka na svete!“ A bola som o tom na 100 % presvedčená.

Predsa sa však obávam, že Deň matiek je pre mnohé z vás aj sviatkom, ktorý nie je tým najradostnejším. Možno túžite byť matkou, ale pre nejaký dôvod ňou byť nemôžete. Možno ste slobodná mama. Možno ste nemali práve tú najlepšiu mamu na svete. Možno vám dnes vaše dieťa nepoblahoželá či nepoďakuje. Možno už nevládzete, dochádzajú vám sily a bojíte sa spýtať samej seba: Mala som byť vôbec mamou? Aká som vlastne mama?

Nedávno vyšiel článok v renomovanom časopise, ktorý hovoril o emancipácii žien v oblasti materstva. Vraj naša spoločnosť priveľmi tlačí ženy, aby sa stali matkami. Žena má právo sa rozhodnúť, či sa vôbec chce stať matkou bez toho, aby bola ovplyvňovaná okolím. Článok ďalej hovoril o tom, že byť bez detí má rad veľkých výhod... Je pravda, že tieto názory zaváňali nezdravým feminizmom. Ale na druhej strane mne osobne pripomenuli realitu potrieb i problémov súčasných žien. Žena-matka to má dnes mimoriadne ťažké. Nebolo to až tak dávno, čo ženy zostávali doma pri svojich deťoch. Dnes sa od ženy-matky očakáva, že bude zvládať svoju domácnosť, skvele vychovávať deti, byť perfektná v práci, sťahť

býť starostlivou manželkou – a pritom všetkom vynikajúco vyzerať.

Do tejto všetkej zodpovednosti a námahy nám však zaznievajú slová: *A nadovšetko, verne sa milujte, pretože láska prikrýva množstvo hriechov.* Množstvo hriechov... Hriech dokáže priniesť veľa zmlätku a bolesti do každej rodiny, ale, milé mamy, môžete si byť isté, že Pán Boh nonstop pracuje, aby vám do života opäť priniesol radosť a istotu, že ste milované. V Izaiášovi v 58. kapitole je pre vás napísané: *A Hospodin Ťa ustavične povedie, ukojí tvoju túžbu aj vo vyprahnutom kraji; posilní ti kosti a budeš ako zavláňovaná záhrada, ako vodný prameň, ktorého vody nesklamú. A tvoji potomkovia vystavajú dávne zrúcaniny, postavia základy pre pokolenia. Pomenujú Ťa opravovateľom trhlín, obnovovateľom ulíc na bývanie.*

Milé mamy, nie vy ste si vyvolili Pána Boha, ale On si vyvolil vás. Preto pokiaľ o to stojíte, Hospodin vám odpúšťa, aby ste mohli aj vy odpustiť. Staví vás na nohy, aby ste aj vy dokázali postaviť na nohy druhých. Vedie vás po vašich cestách, vidí vaše potreby a túži ich naplniť, aby mohol práve cez vás obnoviť to, čo je schátrané. To, čo je nalomené, vyrovnáť. Z Písma vám znejú povzbudzujúce slová Pána Ježiša: *Ako mňa miloval Otec, aj ja som miloval vás; zostaňte v mojej láske.* Božia láska vás posúva k tomu, aby ste ako Kristus dokázali milovať aj v čase, keď sa zdá, že pre lásku vôbec nezrýšilo miesto. A to bez Pána Ježiša jednoducho nejde.

Jedna anglická kresťanská spisovateľka napísala: *Predtým, ako som mala deti, som mala sto teórií, ako správne vychovať deti, teraz mám sedem detí, a pritom mi ostala*

už iba jedna cesta – milovať deti a najviac vtedy, keď si to najmenej zaslúžia.

Nezískaná, seba obetujúca láska je veľká cnosť milujúcich matiek. Ak však táto láska vedie aj k láske k Pánu Bohu, prináša so sebou úplne novú dimenziu kvality života. Tentoraz totiž ide o večný život, ktorý prináša Duch Svätý skrze vašu vieru k vašim manželom, k vašim deťom, vnúčatám. Pre mnohých z nás boli práve matky tými nástrojmi, cez ktoré si nás Pán Boh k sebe priviedol. V úvode 2. listu apoštola Pavla Timoteovi čítame: *Túžim Ťa vidieť, aby som bol naplnený radosťou, pripomínajúc si tvoju nepokryteckú vieru, ktorá prebývala najprv v tvojej starej matke Loide a v tvojej matke Eunike, ale presvedčený som, že aj v tebe.* Všimli ste si to? Timoteova viera bola výsledkom času, ktoré pri ňom trávila jeho mama a stará mama. Ak by Timotea nevedli k viere tieto ženy, dnes by sme s najväčšou pravdepodobnosťou nemali v Biblii ani dva listy Timoteovi. Tak je to v podstate aj dnes. Predpokladá sa, že vyše 85 % kresťanov verí vďaka ich matkám, respektíve vďaka ich rodičom.

Preto ste to predovšetkým práve vy, drahé mamy, ktoré vedú vaše deti k túžbe spozná-

vať Písmo. Večerné modlitby a spoločné čítanie z Biblie vašim deťom nik nenahradí. Práve vy tvoríte tie životné okamihy, vďaka ktorým si povedali či raz povedia vaše deti: *Ja a môj dom budeme slúžiť Hospodinovi.* Vy ste tie, ktoré otvárajú brány k službe nášmu Pánovi. Na májovej brigáde sa zúčastnili aj naši prváci konfirmandi. Pokiaľ by ich rodičia nepovzbudili, aby prišli pomôcť do zboru, neviem, či by prišli takmer všetci. A koniec koncov, ste to vy drahé mamy, ktoré stoja v hlavnej úlohe, ktorú vám dal Hospodin, a to: povedať a ukázať, o čom je Božia láska, ktorá nám dala svojho Syna, o čom je tá láska, ktorá dokáže prikryť každý hriech, o čom je praktický život s Pánom Ježišom.

Drahé spoločenstvo, Deň matiek v nás môže vzbudzovať pozitívne, no aj negatívne emócie. Žiaden človek, a teda ani žiadna matka nie je dokonalá. Aj ona má svoje chyby, ani ona už veľa rás nevládze a možno nevie ako ďalej. Tento deň však skôr ako matkám patrí Hospodinovi, a keďže je to tak, nesmierna vďaka Mu patrí za to, že prichádza so svojou láskou, ktorú dokáže prikryť množstvo hriechov. Amen.

TATIANA BEŇUCHOVÁ,
ZBOROVÁ KAPLÁNKA

O tom, ako bolo na Vrícku

Sobota 18. mája 2013 zostane v pamäti nášho cirkevného zboru ako deň pohody, oddychu, radosti, pokoja, priateľstva, ale predovšetkým ako deň rodiny. Tento deň sa totiž uskutočnilo stretnutie Rodinného spoločenstva na Vrícku u rodinky Jarka a Evky Karáskovcov. Srdečnosť a útlunosť zahrnuli každého, kto vstúpil do ich milého príbytku. Rodinnú atmosféru a skvelý guláš v podaní Jarka Karáaska si prišlo vychutnať okolo tridsaťpäť ľudí. Medzi nás privítali aj nové rodinky s detičkami, čomu sme sa nesmierne potešili. Slovom Božím nás občerstvil Roman Valanec. Vo svojej téme zvýraznil potrebu pokory a vďačnosti v srdci každého Božieho dieťaťa. Hoci nám počasie neprialo, Pán Boh si dokáže všetky veci použiť na dobré, a tak zhromaždení pod jednou strechou sme strávili veľmi pekné a vzácne okamihy. Táto i mnohé iné akcie sú jednou z hlavných korenín, ktoré dodávajú tú správnu príchúť nášmu cirkevnému zboru. Preto veríme, že na podobné stretnutia sa budeme môcť tešiť aj v budúcnosti.

(TB)

*Radostný večer martinských evanjelikov sa uskutočnil 11. mája 2013
v zborovom dome. Rozdával radosť z viery, lásky a nádeje:
radosť z kresťanského života. Posilnil bratsko-sesterské vzťahy
nielen v našom zbere, ale i na ekumenickej úrovni.*

Kuplety

Radostného večera martinských evanjelikov 2013

Dobry večer bratia, dobrý aj sestričky,
poďme si spoločne zaspievať pesničky.
Na úvod len také o našom živote,
čo dávno štebocú aj vrabce na plote.

A ak nás únava do rána nezdoľá,
stihneme dobehnúť zajtra do kostola.
Päť rokov ubehne ako sme spoločne,
v júnovú sobotu plesali radostne.

Rýchlo čas preletel, všeličo sa stalo,
zalovme v pamäti, čo nám tam zostalo.
Na fare pribudol ďalší malý anjel,
po otcovi Milan, druhým menom Daniel.

Nie je však jediný, ďalší sa pridali,
staviteľia domov v hanbe nezostali.
Aj Janka Hroboňa premohol strach veľký,
na fare v Dúbravke schoval svoje žienky.

Staršia je istota, mladú treba strážiť,
návštevu bociana, kto by to chcel zažiť?
Stavebné nálady s teplom narastajú,
možno brigádnici doláre chystajú.

Každý rok priletia, že sa tu zotavia,
a miesto oddychu vždy čosi opravia.

Niektorí budujú, iní konverzujú,
 agilní tíčeri deťom sa venujú.
 A popri robote aj veľa spikujú,
 pribúda domácich, čo im rozumejú.
 Stopy po ich rukách v kostolníckom byte,
 v škôlke a jedálni nezostali skryté.
 Energie drahé, kde je problém skrytý,
 na ranu hneď prišli oba farské byty.
 Vrchný sa uvoľnil a znova opravil,
 kto tam pôjde bývať, problém sa dostavil.
 Akýže to problém, jeden farár zostal,
 ten väčšie priestory pre rodinu dostal.
 Čo po ňom zostalo, zdedili kapláni,
 tak ich má každý deň pod sebou „na dlani“.
 Po všetkých presunoch, jeden problém nastal,
 pre hru na organe Janko Žingor zostal.
 Hoci je chlap rúči a veľa dokázal,
 s podlomeným zdravím stále hrať nevládal.
 Sme národ spevavý, všetci dobre vieme,
 no spievať bez hudby v kostole nevieme.
 Našla sa Martinka, vie zahrať po vôli,
 len keby synáčik nebol často chorý.
 Cvičí aj spevokol, hlasy drezúruje,
 s Olinkou a Mojom pesničky píljuje.
 Nie je z nej Karajan, ani Lenárd Ondrej,
 s rukami pocvičí – a bude to okej.
 Nie celkom na záver by sme nezabudli,
 v kostolníckom byte kvetinky pribudli.
 Vyzdobené okná, aj schody do fary,
 konečne sme šťastie pri výbere mali.
 Poznať to v kostole aj v jeho okolí,
 zručných kostolníkov dlho sme hľadali.
 Čo bolo skazené, určené do šrotu,
 po Peťových rukách už robí dobrotu.
 A čo naše školy, malá až vysoká?
 Dal Boh – a fungujú všetky koncom roka.
 Občas nás poteší aj „nátresk“ v kostole,
 kto z detí nepríde, bude vraj po škole.
 Na všetko dozerá pán riaditeľ hrdý,
 k učiteľom, žiakom, na rodinu tvrdý.
 Deťom to prospieva, vraj sa dobre učia,
 na rôznych súťažiach vždy v popredí končia.
 V dobrom treba skončiť, to všetci poznáme,
 /: čo nás ešte čaká, za chvíľu spoznáme :/.

Kuplety sa spievajú na melódiu *Ani tak nebolo...*
 Daniel Borcovan, zborový dozorca

Martinská slnečná nedeľa

Bolo to 9. júna 2013. Martinská slnečná nedeľa. Služby Božie. V zástupe vychádzajúcich som sa ocitol vedľa staršej, mne však dobre známej pani sestry, ktorá ma oslovila: Rada by som vám toto odovzdala, vy už budete vedieť, čo s tým. A do rúk mi bez akéhokoľvek ďalšieho komentára vložila obáločku.

Doma som ju otvoril a uvidel som staré vzácne pohľadnice: Pomník Majstra Jána Husa v Brezovej pod Bradlom, Husov výrok Národe český, vrať se ke Kristu! namalovaný bielou farbou na bridlicovej stene, Tri nové zvony (dar od krajanov v USA z roku 1928) a na najväčšom z nich nápis: Moc a slávu Božiu všetkým, Bratstvo a slobodu živým, Pokoj a blaženosť mŕtvym ohlasujem. A k pohľadniciam patrí i rukou úhladným rukopisom neznámej pisateľky odpísaná báseň Márie Rázusovej-Martákovej. Podľa poznámky ju v pamätnom roku 1968 – v časoch veľkej nádeje, ale i brutálneho násillia – uverejnil český kresťanský časopis Obroda.

Pohľadnice ma veľmi zaujali, no báseň nemenej. Veď ju písala duša poetky, ktorá si nechcela dať vziať v nemilosrdných 50. rokoch 20. storočia kresťanské presvedčenie. A desaťročia ju v odpise opatrovala verná Rázusovej čitateľka, ktorá si vieru takisto chránila a chráni. Pochopil som, že som dostal do rúk vzácne duchovné dedičstvo, ktoré má patriť každému, kto si preň nájde miesto vo svojom srdci. Aj preto vám práve dnes, 28. 6. 2013 – na autorkine narodeniny, vkladám báseň Márie Rázusovej-Martákovej Nepoznanému na stránky Martinského evanjelika: Vezmite a čítajte! A do srdca, ak v ňom máte miesto, uložte.

M. K.

Nepoznanému

Mária Rázusová-Martáková

Teba vraj niet!

*Vraj si len taký fantóm bledý,
Pánsky bič na útlak pospolitej triedy.
Ty vraj len do tmy rútiš svet,
Bo človek nemá dušu, nemá ducha,
Len mechanika všetko ženie vpred.
Nie. Teba vraj niet!*

*Pravdou je len to, čo chápú zmysly moje.
Kristus a Ty? Všetko iba tmou je.
A vaša náuka svet nevytiahne z biedy,
Dávno to poprelí mnohé vykopávky.
I sama zem: stará milióny liet!
Nie. Teba niet!*

*Ja viem... I zarážam krok svoj kade-tade,
Po lúkach zelených, po mladuškom sade,
Kde višňa vyhnala prvý mliečny kvet...
Ach, kto ťa stromček môj, vystavil tak umne?
A z višne vonia, vonia med...
Nie. Teba niet!*

*A padá tma. Snívam hľadiac na nebesá...
Kto znáš ich tajomstvo? Tisíc svetov skvie sa,
Závratnou rýchlosťou sa ženú vpred.
Som ako v chráme. Či divom sa ti nezdá,
Že naša zem je práve taká hviezda,
Čo nikdy nezmyli svoj nádherný let?
Vraj. Teba niet!*

*A predsa všetka vtač, všetky tvory zeme.
Každý kvet, strom a byl, každý plod i semä
A všetok vzduch sa skvie veľkou slávou Toho,
Čo skrytý, tajomný, nepoznaný mohol
Stvoril ten div, ten čarovný svet!
Teba vraj niet!*

Tak nech Ťa niet!

*Ale ja dušu v sebe cítim,
Že neskončím život týmto žitím,
Že musím dosiahnuť svojich mét!
Preto sa bijem... A neustúpim z boja,
Kým s Tebou nesplynie smutná duša moja,
Ty, Bože, pravdy večný stred.*

Viete, to je taká luteránska
húževnatosť a vernosť:
keď veriť, tak veriť aj cez plamene
pekelné!

MÁRIA RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ

Ale čím je náboženstvo mne, ako som k nemu prišla? Keď som bola mladá, prestala som veriť. Pochopiteľne: musela som zo seba vyhádať náboženstvo svojho detstva, vybudovať si už sama svoj svetonázor. Preto dobre poznám tú prázdnotu v duši, v ktorej človek nemá ani potreby, ani pocitu, ani vedomia Boha, bo je to oblasť mimo jeho pochopu.

Pomyslíš si Boh – a cítiš len prázdno. Ale ja som v tej prázdnote nebola šťastná. Vynáralo sa mi odrazu tisíc otázok, ktoré viedli k absurdným záverom. Stratila som akosi zem pod nohami – a ja som chcela v živote stáť, naozaj pevne stáť! A tak začala som o svojho Boha bojovať ešte skôr,

ako prišla choroba. Vo Svetle nad horami ostala živá stopa týchto bojov (najmä Eli, Eli...). A všetko moje zúfalé úsilie bolo márne.

Potom prišla moja bolesť a s ňou utrpenie bez konca. Kto to nezažil sám alebo nevidel zblízka, ten si nikdy nepredstaví všetok smútok odriekania a postupného vracania všetkých darov, ako je: pružný krok, ohybnosť a tisíc pohybov zdravých rúk. Pritiažké bremä na mladosť – a stále bezútešné prázdno!

Až raz, azda v najťažšej beznádeji prišiel zážitok, ktorý som sa až po mnohých rokoch odvážila sprofanovať v básni V chráme Nepoznaného. Nedá sa o tom hovoriť slovami.

Ale od tej chvíle vstúpilo do mňa v e - d o m i e existencie Božej a ukázalo sa také samozrejme a prosté ako dýchanie zdravými pľúcami. Naraz v malých i veľkých trampotách som našla Utešiteľa. Ešte ste na to málo žili, aby vás prepadli niekedy chvíle úžasnej osamelosti, keď všetko na tomto svete zlyhá a do vás vstúpi strach. A strach je to najhoršie, čo ľudská bytosť pozná.

No Boh chytí ju za ruku a vyvedie ju zo strachu na cestu zákonitosti. Preto som ja i v bolestiach, pozbavená strachu, mohla tvoriť – hoci o veselom slnečnom dni.

...

Ľudia, ktorí neuznávajú Boha, no ani utrpenie nepoznajú, povedia mi: slabosť! Predsa človek a jeho rozum... Nuž, možno! Nuž, ale čože mám so sebou robiť, keď som taká pravá materina dcéra! Keď som maľ po celé svoje detstvo i mladé roky v súžení nastokrát slýchala: „A čo by si, Pane, čo spravil so mnou, just sa Ťa nespustím!“ A nespustila sa, hoci trpela ako nikto! Viete, to je taká luteránska húževnatosť a vernosť: keď veriť, tak veriť aj cez plamene pekelné!

VÝŤAH Z LISTU
LITERÁRNEJ HISTORIKOVI
ZLATKOVI KLÁTIKOVI,
11. 7. 1956

V spevokole som znovu našla cestu k Bohu

Slovo Kristovo nech prebýva vo vás bohato; vo všetkej múdrosti učte a napomínajte sa žalmami, hymnami, duchovnými piesňami a vďačne spievajte v srdciach Bohu! A čo činíte slovom alebo skutkom, všetko činite v mene Pána Ježiša; a ďakujte Bohu Otcu skrze Neho.

KOL 3, 16–17

Moja cesta k Bohu viedla prostredníctvom starej mamy i mojich rodičov. Pochádzam zo Sklabine a kostol máme v Turčianskom Jasene. Pamätám si z detstva, ako som plakala, keď nikto z dospelých nemohol ísť kvôli nejakej udalosti v rodine do kostola. Nemohla som teda ísť ani ja a bola som smutná. Živo si spomínam na svoju konfirmáciu – na moment, keď som sa stala dospelou členkou cirkvi. Bola som prvou konfirmandkou novej pani farárky Kmeceovej v našom zbere. Naplno som prijala Ježiša do svojho života. Ako som rástla, delila som sa s Pánom Bohom o všetky radosti i starosti.

V mojom živote nastal zlom, keď si Pán Boh povolal do večnosti po ťažkej chorobe môjho otca. Mala som len osemnásť rokov. Tak veľmi mi chýbal. Mne, mame aj mojím mladším bratom. Boli ešte takí malí, potrebovali otca. Vtedy som cítila veľký smútok a často som sa pýtala: Pane Bože, prečo si nás opustil...?

Až neskôr som si uvedomila, že len vďaka viere v Boha moja mama zvládla sama vychovať mojich bratov. Pán Boh nás ochraňoval a pomáhal nám vo všetkom.

Mama si vždy popri starostlivosti o rodinu našla miesto pre Boha. Keď

bol kantorom v Turčianskom Jasene pán doc. Martin Klein, chodila do spevokolu a spievala pri rôznych cirkevných príležitostiach. Aj dnes spieva najmä na svadbách a pohreboch v rámci zboru pod vedením pani kantorky Evy Rojkovej. Mama mi bola veľkou oporou, keď sa mi narodila prvá dcéra. Aj teraz mi pomáha so starostlivosťou o mladšiu dcérku. Neraz ma volala, aby som aj ja poslúžila svojím spevom pri rôznych cirkevných príležitostiach. Ale ja som nikdy nemala čas... Nemala som čas!!! Moja práca si vyžadovala mnohé pracovné vikendy. Každý voľný víkend bol pre mňa doslova dar...

Presťahovala som sa do Martina. A hoci Memorandové námestie nemám ďaleko, cez voľný víkend som ostávala doma. Oddychovala som. Bola som presvedčená, že stačia moje modlitby k Pánu Bohu aj doma. Považovala som za dôležitejšie venovať celý svoj čas rodine, deťom. Áno, bola som jednou z tých, ktorí si nájdu čas na služby Božie len cez sviatky.

V adventnom období minulého roka som bola na koncerte nášho spevokolu. Bol to pre mňa nesmierny zážitok. Pociťila som vtedy veľkú túžbu byť súčasťou tohto spoločenstva. Svojím spevom ako modlitbou oslavovať Pána. Aj

Martinský evanjelický spevokol zaspieval niekoľko piesní na úvod vedeckej konferencie o Juštovcoch (3. 6. 2013)

vtedy som ešte v kútiku duše zapochybovala, či budem mať čas... Či to zvládnem, veď som znova nastúpila po materskej dovolenke do práce... Moja dcérka Kristínka je ešte maličká, aj staršia Lucka ma potrebuje...

O pár dní neskôr, na Štedrý večer, som sa počas kázne pána farára Kubíka „našla“ v príbehu o uponáhľanej, starostlivej matke. Pochopila som, aké dôležité je násť si čas. Násť si čas! Odvtedy mám stále na pamäti odkaz zo štedrovečernej kázne:

Násť miesto pre Krista. Nie je to jednoduché, ale dôležité!

A Pán Ježiš stál pred našimi dverami a ja som Ho opäť pustila bližšie k sebe. Do svojho srdca. Do svojej rodiny.

Ešte počas tých sviatočných dní som oslovila Nelku Husárovú s prosbou, či by som mohla prísť medzi martin-

ských spevokolistov. Potešila sa môjmu záujmu, čo ma veľmi povzbudilo. Začiatkom februára tohto roka ma naši spevokolisti privítali na prvej skúške. Bolo to veľmi milé a vrúcne privítanie. Nesmierne si to vážim. Účasť na skúškach i vystúpeniach mi vnáša do života radosť a útechu. Spievam z lásky k Bohu a povzbudzujú ma v tom aj slová Juraja Tranovského: „Dvakrát se modlí, kdo zpívá, jen když srdce při tom bývá.“

Spievam vďaka svojim rodičom, ktorí ma viedli k spevu a k Pánu Bohu. Aj vďaka môjmu partnerovi, ktorý sa počas mojich skúšok venuje deťom a podporuje ma.

Dakujem Ti, Pane, že môžem spievať na Tvoju chválu. Amen.

ANNA STRUHAČKOVÁ

Duchovná pieseň 2013

*Spievajte Hospodinovi novú pieseň! Lebo vykonal divné veci: pravica Jeho pomohla Mu,
i Jeho sväté rameno.*

Hospodin svoju spásu oznámil, zjavil svoju spravodlivosť očíam národov.

Rozpomenuť sa na svoju milosť, na vernosť k domu Izraela;

všetky končiny zeme videli spásu nášho Boha.

Zvučne plesaj Hospodinovi celá zem! Prepuknite v jasot, plesajte a hrajte!

Hrajte Hospodinovi na citare, na citare za hlasného spevu!

Trúbami, hučaním rohov pred Kráľom-Hospodinom zvučne plesajte!

Nech hučí more i to, čo ho naplňa, svet i tí, čo na ňom bývajú!

ŽALM 98, 1-7

14. júna sa v priestoroch Biblickej školy uskutočnilo celoslovenské kolo multého ročníka súťaže Duchovná pieseň, ktorej obsahom je spev kresťanských piesní. Zúčastnili sa na ňom žiaci z evanjelických škôl z Košíc, Banskej Bystrice, Liptovského Mikuláša, Jura pri Bratislave a Martina.

Súťažilo sa v štyroch kategóriách: materské školy, 1. a 2. stupeň základnej školy a strednej školy. Našu školu reprezentovali traja žiaci. V prvej kategórii spievala Sofia Halasová, ktorá získala 2. miesto. V druhej kategórii zvíťazil Michal Priehradný zo 4.A a v tretej získala Alexandra Červenáková z 5.A 3. miesto. Najkrajšie na celom podujatí bolo, že sme mohli počuť krásny spev, ktorý bol nie iba túžbou po víťazstve, ale predovšetkým túžbou po oslave Boha.

MGR. JANKA BOSÁKOVÁ,
ŠKOLSKÁ FARÁRKA EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE

MISIA NA UKRAJINE

VÁŽENÍ BRATIA A SESTRY,

Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine bol aj v roku 2013 účasťou misijnej služby na Ukrajine. V mesiaci júni sme vyslali už piatykrát deväťčlenný misijný tím, ktorý sa spolupodieľal na realizácii detského kresťanského tábora pre deti z Novogradovky a Petrodoliny, dvoch prímestských častí prístavného mesta Odesa.

Misia na Ukrajine sa stáva stále mocnejšou súčasťou života v našom cirkevnom zbore aj skrze modlitebnú a materiálno-finančnú pomoc veriacich. Správa o misii na Ukrajine putuje aj za hranice cirkevného zboru, čo možno vidieť na čoraz väčšom počte uchádzačov o túto formu pomoci, ktorí sa nám ozývajú aj z iných evanjelických cirkevných zborov po celom Slovensku.

Záujem o túto službu a aktívna participácia veriacich nás povzbudzujú k ešte väčšiemu úsiliu vytrvať, obrátiť sa na záujemcov o misiu, pripraviť program, nakúpiť základné pomôcky, zabezpečiť nevyhnutnú administráciu misie (pozyvací list, poistenie tímu) a osloviť podporovateľov o finančnú alebo materiálnu pomoc. Touto cestou chceme aj vás, bratia a sestry, pozvať k tomuto dieľu. Aby sme sa mohli spoločne tešiť z rastu Božieho kráľovstva tu na zemi.

CIEĽ MISIE

Počas uplynulých piatich misijných ciest sme prostredníctvom kresťansko-anglického tábora oslovili viac ako 250 detí. Zapojených bolo viac ako 50 dobrovoľníkov zo Slovenska a Ukrajiny. Naším cieľom bolo a naďalej je slúžiť deťom vo veku od 4 do 13 rokov a formovať ich k poznaniu základných morálnych a kresťanských hodnôt a ich aplikácii v každodennom živote.

VÍZIA MISIE

Víziu misie nášho cirkevného zboru je prinášať ovocie skrze službu a hlásanie evanjelia (Mt 28, 19). V pokračovaní tejto služby vidíme postupné utváranie prvej generácie učeníkov, slúžiacich laikov v cirkvi na Ukrajine. Už dnes vidíme, že naša misia na Ukrajine prináša svoje ovocie. V najbližších rokoch očakávame nárast počtu pracovníkov v miestnom cirkevnom zbore na Ukrajine, ktorí budú participovať aj na misii v slovensko-ukrajinskom tíme (tak, ako sa to začína diať už dnes).

Misia prináša ovocie aj v našej cirkvi. Záujem o tento druh služby vidíme nielen v CZ ECAV v Martine, ale aj v iných cirkevných zborech na Slovensku. Verím, že tento pozitívny aspekt služby našej cirkvi v zahraničí môže priniesť oživenie misijnej aktivity (vnútornej i vonkajšej) evanjelických cirkevných zborov na Slovensku.

V neposlednom rade vidíme už dnes narastajúci význam misie v nových skúsenostiach z práce a služby na misijnom poli. Mnohí z toho, čo sme sa naučili, si prinášame so sebou domov, aby sme mohli ďalej slúžiť vo svojich rodinách, školách, vo svojom cirkevnom zbore.

AKO ZÍSKAVAME FINANCIU

Náklady na misiu predstavujú pomerne konštantné číslo – náklady na ubytovanie, stravu a dopravu sa výrazne nemenia. Viac financií v porovnaní s minulými rokmi si žiadajú úradné formuláre na ukrajinskej strane a prirodzený nárast cien za služby a materiál pre deti. Zo sponzorských darov veriacich v cirkevnom zbore sa nám každý rok podarilo zakúpiť a následne venovať partnerskému zboru na Ukrajine symbolický dar. Dar mal slúžiť na podporu ich činnosti a služby (napr. notebook, projektor, spoločenské hry).

Minulý rok sme sa rozhodli dať malý dar aj deťom. Išlo o darček, ktorý im má pripomínať biblické učenie, ktoré prebiehalo počas denného tábora.

Už päť mesiacov pred misiou začíname oslovovať jej širších podporovateľov (právnické osoby). Touto cestou sa nám napríklad v roku 2012 podarilo vyzbierať až 600 eur. Tieto peniaze boli účelovo viazané na darčeky pre deti a dar pre cirkevný zbor na Ukrajine. Aj z tohto dôvodu bolo možné zakúpiť náramky pre deti a notebook pre cirkevný zbor na Ukrajine. V tomto úsilí by sme chceli pokračovať aj tento rok.

Slová ani čísla nedokážu obsiahnuť silu a prítomnosť Božej milosti, ktorú každý rok vnímame cez prípravu a realizáciu misijnej služby na Ukrajine. Ich cieľom je však priblížiť vám úsilie nášho cirkevného zboru, ktoré prináša svoje ovocie. Z detí, ktoré sme stretli na začiatku tejto služby, teda pred piatimi rokmi, sú dnes mladí ľudia, ktorí sa aktívne zapájajú do všetkých príprav v súvislosti s touto službou. Sú zároveň prvou generáciou pracovníkov, ktorá v Petrodoline a Novogradovke rozbieha novú podobu kresťanskej služby.

Nehovoríme to pre našu slávu. Chceme len poukázať na to, že Boh sa láskavým a milostivým spôsobom priznáva k tomu, čo mu je milé. S týmto presvedčením pomyselne predstavujeme pred vás – s prosbou o finančnú pomoc v službe, ktorá prináša ovocie milé nášmu Pánovi (Ef 5, 9).

V mene misijného tímu

THDR. HEDWIGA TRÁČOVÁ, PHD., KOORDINÁTORKA MISIE

10. výročie Evanjelickej základnej školy v Martine

—

oslavujeme s vďakou na perách

S radosťou a vďakou v srdci sme sa počas víkendu v dňoch 21.–23. júna 2013 dívali na prielom desaťročného pôsobenia Evanjelickej základnej školy v Martine (EZŠ). Nielen žiaci a učitelia, ale aj rodičia a priatelia školy sa stretli, aby si počas slávnostnej akadémie pripomenuli vznik, rast a desaťročné pôsobenie školy na poli slovenského, ale aj evanjelického školstva na Slovensku.

Plná sála počas akadémie

Slávnostná akadémia pri príležitosti 10. jubilea Evanjelickej základnej školy (ďalej EZŠ) v Martine prebiehala v piatok 21. júna v priestoroch kina Strojár za účasti päť stovák hostí a ďalších 320 účinkujúcich! Na pódiu sa okrem 280 žiakov školy prezentoval aj celý pedagogický zbor. Úvodom stretnutia sa prečítali slová Zriaďovacej listiny Nižšieho slovenského evanjelického patronátneho gymnázia. Prítomných oslovil nielen jej obsah, ale aj pečať patronátneho gymnázia, ktorá znázorňovala skalu uprostred mora, na ktorej stojí kríž, symbolický znak kresťanov.

Prítomným sa v úvode stretnutia prihovorel Bohdan Hroboň, riaditeľ Biblickej školy v Martine, ktorá bola zriaďovateľom EZŠ v prvých rokoch jej pôsobenia. Pripomenul zložitú situáciu školy na jej začiatkoch, keď „chýbali triedy, učitelia, financie a, ako ukázal prvý nábor, dokonca aj žiaci“. Zakladatelia však mali dostatok „presvedčenia, že vzdelávať deti v kresťanskom duchu je pre našu cirkev a spoločnosť vynikajúca investícia a že nevyužiť Bohom darovanú slobodu a možnosti takéto vzdelávanie realizovať by bol jednoducho hriech“.

Primátor mesta Andrej Hrnčiar zhrnul úspechy EZŠ v rámci regiónu a ocenil entu-

ziazmus a zápal ľudí okolo školy. Aj to napokon prispelo k účasti Martina na potrebách a aktivitách EZŠ, ktoré sa konkrétne premietli do dlhodobého prenájmu budov v centre mesta, aby za symbolické euro mohli slúžiť na vzdelávacie účely.

Súčasťou slávnostnej akadémie bola aj rozlúčka s prvými deviatkami školy, ocenenie najlepších žiakov a hudobná prezentácia učiteľov. Práve pedagógov označil riaditeľ EZŠ Jozef Sopoliga vo svojom príhovore za „súčasných patrónov školy“. Aj preto vyslovil poďakovanie za ich tvrdú prácu a vytrvalosť a štyroch pracovníkov ocenil aj za dlhoročný prínos a budovanie školy.

Trojnásobný aplauz počas muzikálu

Vrcholom slávnostnej akadémie bol muzikál s názvom Nikodém, ktorý zaznel v stvárnení žiakov a pedagógov EZŠ. Biblický príbeh farizeja Nikodéma, ktorý po stretnutí s Pánom Ježišom Kristom mení svoje myslenie aj celý život bol sprevádzaný bravúrnou choreografiou žiakov s hudobným sprievodom školskej kapely. Na pódiu kina Strojár stálo neskutočných 320 účinkujúcich, ktorí v divákoch vyvolali nesmiernu radosť a hrdosť na talentovaných žiakov. Ich niekoľkotýždňový nácvik pod vedením skúsených

pedagógov priniesol svoje ovocie – bol ním trojnásobný búrlivý aplauz, ktorý prítomných zdvihol zo stoličiek.

Sobotný deň detí

Súčasťou osláv desiateho výročia bol aj deň detí, ktorý zorganizovalo Združenie rodičov a priateľov školy. Deti prežili zábavnú sobotu v kruhu svojich kamarátov. Hrali sa spoločenské hry, skákali v nafukovacom hrade a vyskúšali si aj vodný futbal. Sobotné popoludnie spríjemnili atmosféru dobrovoľní hasiči z Vrútok a hudobná skupina Deart.

Odvaha, presvedčenie a viera

Oslavy pokračovali nedeľnými službami Božími v evanjelickom kostole v Martine. Pri príležitosti 10. výročia EZŠ v Martine odznel v kostole aj krátky úryvok vyššie spomínaného muzikálu Nikodém. Kázňou poslužil brat biskup Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Slavomír Sabol, ktorý ocenil značnú dávku odvahy i hlbokého presvedčenia viery, ktoré si žiadali začiatky existencie školy. Pripomenul aj dlhodobú tradíciu kvalitného vzdelávania v duchu evanjeliových hodnôt v Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, na ktorú po nútenej socialistickej odmlke nadväzuje sú-

časné evanjelické školstvo. „Nadviazať na požehnaný odkaz otcov sa ale nesnažíme z tradicionalizmu, ba ani z túžby komerčne sa presadiť na dnešnom školskom trhu,“ povedal S. Sabol. Cieľom je predovšetkým „túžba sprostredkovať žiakom kvalitné vzdelanie a kresťanské hodnoty, aby prežili šťastný, požehnaný a zmysluplný život,“ zdôraznil brat biskup.

Evanjelická spojená škola

Jubilujúca EZŠ sa v januári tohto roku stala súčasťou Evanjelickej spojenej školy v Martine, ktorú spoluvytvára s Evanjelickou materskou školou a Evanjelickým gymnáziom, ktoré svoju činnosť rozvinulo v septembri 2013. Vznikom Evanjelickej spojenej školy, vrátane poslania Biblickej školy, vzniká v Martine široké zastúpenie evanjelických škôl počnúc predškolským vzdelávaním až po vysokoškolské.

Zaslúžili sa o to všetci, ktorí o „martinskej evanjelickej škole“ snívajú, neváhali odstraňovať prekážky za účasti rodičov a priateľov školy, ktorým sa chceme poďakovať za podporu. Vďaka patrí i sponzorom, ktorí finančne podporili oslavy 10. výročia našej školy. Všetkým, všetkým zo srdca ďakujeme!

HEDWIGA TRÁČOVÁ

Desať rokov Evanjelickej základnej školy v Martine

Na začiatku nebolo nič. Bola iba myšlienka, ktorá sa vznášala v priestore Memorandového námestia. Bol iba nápad, trochu drzého bláznovstva a chuť niečo zmeniť; bol iba sen o škole. Tušili sme, že je tu potenciál pre evanjelickú školu, ale boli aj silné pochybnosti. Bola tu však aj viera, ktorá je schopná ísť do rizika a niesť dôsledky.

V čom to je, že sme narástli na školu so všetkými ročníkmi, dobudovali personálne aj materiálne kapacity pre celú školu a dokázali sa etablovať medzi martinskými školami? Myslí si, že je to hlavne v Božom požehnaní a konaní. Za čo patrí Pánu Bohu chvála a vďaka.

To požehnanie vidím v tom, že máme dôveru rodičov, verejnosti, silnú a jasnú víziu evanjelickej spojenej školy, chuť a schopnosť inovovať a meniť veci k lepšiemu. Máme šikovných učiteľov a amerických lektorov. Čo ma úprimne teší, sú aj výsledky, ktoré podporili merania Komparo a Testovanie 9. Cítíme to ako požehnanie, ale aj ako veľký záväzok do budúcnosti.

Uvažujúc nad tým, kde a ako sme začínali a kam sme sa posunuli v priebehu desiatich rokov, cítim nielen veľkú vďačnosť Pánu Bohu, ale hlavne veľkú pokoru, lebo nič z toho tu nemuselo byť. Nič z toho by sa neudialo bez ľudí, ktorí pracovali pre evanjelickú školu a pomáhali jej. Aj preto nemôžem nespomenúť v prvom rade tých, ktorí stáli pri jej zrode. Spomínam na brata farára Jána Bohdana Hroboňa, ktorý burcoval ľudí a celý Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine, aby škole pomáhal, a ktorý s ňou celý čas prežíval jej zápasy. Túto úlohu neskôr prebral jeho syn Bohdan Hroboň.

V Adrianovi Kacianovi, ako riaditeľovi Biblickej školy a zároveň zástupcovi zriaďovateľa, našla základná škola v prvých rokoch svojej existencie verného podporovateľa a skvelého obhajcu. Aj vďaka nemu bola od začiatku integrálnou súčasťou Biblickej školy.

Som vďačný aj za prvú pani učiteľku Ivonu Guráňovú, vychovávateľku a učiteľku náboženstva Katku Frolovú i za americkú lektorku Eriku Estenson, rovnako ako za školníka a vodiča školského autobusu Michala Kubíka – to sú ľudia, ktorí tvorili v prvých rokoch školy tak, že sa v nej žiaci cítili skutočne ako doma.

Patriloby sa menovať ďalej, ale obávam sa, že

by som na niekoho zabudol a neskôr by mi to bolo veľmi ľúto. Musel by som spomenúť všetkých učiteľov i nepedagogických pracovníkov školy, pracovníkov Biblickej školy, členov Evanjelickeho a. v. cirkevného zboru v Martine, slovenských, amerických i finských dobrovoľníkov, amerických lektorov, sponzorov, ľudí z mestského úradu, mnohých podporovateľov školy, ale aj rodičov a žiakov našej školy a členov mojej rodiny. Každý z nich dal škole nezameniteľnú pečat', a tak vytvoril jedinečný priestor na vzdelávanie.

Dovoľte mi, aby som sa poďakoval všetkým sponzorom školy – či už domácim alebo zahraničným, ale najmä vám, rodičia, za dôveru a podporu, ktorú som mal možnosť cítiť aj pri organizovaní týchto osláv. Vaše poďakovania, blahoželanania, ale aj finančná podpora svedčia o tom, že podobne ako v rokoch 1865 (resp. 1867) až 1875 malo Nižšie slovenské evanjelické – najskôr patentálne, potom patronátne – gymnázium, ku ktorého tradícii a histórii sa hrdó hlásime, svojich patrónov, tak aj my ich teraz nachádzame vo vás. Áno, potrebujeme pre našu, teraz už Evanjelickú spojenú školu – materskú, základnú aj gymnázium – nových patrónov. Potrebujeme patrónov podobne zapálených a schopných obetí, akými boli v tej neľahkej dobe: Jozef Horváth – miestny farár, Viliam Pauliny-Tóth – spisovateľ, Pavol Mudroň – právnik, Ján Baltazár Jesenský-Gašparé, Samuel Galanda, Ambro Pivko, Ján Kohút, Samuel Darmek, Samuel Šípka, Samuel Šimko a ďalší nemenovaní profesori, lekárnici, právnici, lekári a ctihodní mešťania, ktorí tvorili patronát gymnázia.

Pri tomto výročí vám ďakujem za súzvuk spolupatričnosti – toho, že toto je už aj vaša evanjelická škola, že vám na nej veľmi záleží.

JOZEF SOPOLIGA, RIADITEĽ

PRÍHOVOR ODZNEL NA ŠKOLSKÉJ AKADEMII

21.6.2013

Biblická škola v Martine – pod'te a pozrite sa na Božie diela (Ž 66, 5)

Oslavy 15. jubilea Biblickej školy v Martine prebiehali počas prvého júlového víkendu. Predchádzala ich Letná biblická škola, ktorá tento rok z Božej milosti vítala až 180 detí!

13. ročník Letnej biblickej školy bol ten najlepší

Letná biblická škola v Martine (ďalej LBŠ) sa začala v roku 2001, keď do Martina zavítali Američania z cirkevného zboru St. Andrew's v Minnesote, aby pre slovenské deti pripravili anglicko-kresťanský tábor. Spolupráca amerických partnerov s Biblickou školou sa rozvinula a každý rok rastie na základe spoločného cieľa. Je ním túžba ukázať, že „...viera v Pána Boha nie je len o nejakých pravidlách alebo striktných odriekaniach, ale že dokážeme hovoriť o Pánu Bohu a mať spolu dobrý čas, a tým dať deťom najavo, že kostol neznamená len nedelňé bohoslužby, ale aj živé spoločenstvo bratov a sestier, ktoré všetci budujeme“, opísala zmysel spolupráce a spoločnej služby Američanov a Slovákov koordinátorka LBŠ Svetlana Brndiarová. Záverom LBŠ bol atraktívny program 180 detí, ktorý prebiehal pred martinským evanjelickým kostolom za účasti desiatok rodičov, starých rodičov a lektorov.

Dvojgeneračné partnerstvo

Na príprave týždňového programu LBŠ participovali aj jej niekdajší prví účastníci, ktorí sú dnes ďalšou generáciou pomocníkov, vedúcich a prekladateľov. Možno preto povedať, že partnerstvo medzi Američanmi a Slovákmí v Martine rastie a prináša svoje ovocie nielen v množstve detí, ale aj v ďalšej generácii slúžiacich mladých ľudí na Slovensku. Aj preto riaditeľ Biblickej školy Bohdan Hroboň ocenil pomoc z radov študentov Biblickej školy a žiakov Evanjelickej spojenej školy v Martine a označil ich za „ovocie doterajších trinástich rokov služby“. Paul Berge, vedúci projektu Vision Slovakia, prostredníctvom ktorého do Martina každé leto prichádza slúžiť niekoľko desiatok amerických priateľov, ocenil zase šikovnosť a schopnosť detí. „Každý rok vidíme, ako deti rastú, rovnako ako vidíme dôveru rodičov, ktorí nám svoje deti zverujú, aby sme s nimi mohli pracovať,“ doplnil P. Berge. Farár Mike Carlson z CZ St. Andrew's z Minnesoty dodal: „Máte úžasné deti, ktoré majú lásku ku Kristovi vo svojich srdiečkach, a túto lásku môžeme všetci jasne vidieť a hlasno počuť.“

Záver LBŠ bol začiatkom bohatého víkend, počas ktorého Biblické škola v Martine oslavovala svoje 15. jubileum. Oslavy pozostávali z piatkového galavečera a sobotňajšej slávnostnej konferencie s koncertom spevokolu St. Andrew's Choir. Víkend osláv zavŕšili nedeľné služby Božie, nesúc a pripomínajúc odkaz žalmistu „poďte a pozrite sa na Božie diela“ (Ž 66, 5).

Slovenský príbeh Slova

V úvode piatkového galavečera predstavil hosťom príbeh a poslanie Biblickej školy jej riaditeľ Bohdan Hroboň. Naši dlhoroční priatelia, ale aj tí, ktorí prišli do Martina slúžiť prvýkrát, mohli počuť o Božom konaní v oblasti kresťanského vzdelávania na Slovensku. Nasledujúci deň prebiehala slávnostná konferencia s názvom „Slovenský prí-

beh Slova“, ktorá na pôde Biblickej školy privítala takmer 100 hostí. Konferenciu dôstojne vyplnili prednášky uznávaných odborníkov. Z prezentácie bibliografa doc. PaedDr. Miloša Kovačku, PhD. sme sa dozvedeli o *cyrilo-metodskom misijnom poslanstve Proglasu*. Brat Kovačka hosťom zároveň predstavil jeho bibliofilské vydanie z dielne nášho grafického dizajnéra Petra Ďuríka v prebásnení obľúbeného slovenského básnika, prozaika a prekladateľa Lubomíra Feldeka s použitím ilustrácií Miroslava Cipára. Prednášku na *Chválu Biblie Kralickej* predniesol literárny historik a esejista Július Vanovič. Po chutnom obede nasledovala prednáška pedagógov Biblickej školy. Ing. Mgr. Bohdan Hroboň, PhD., M. A. predstavil poslucháčom *Kralickú Bibliu ako žiarivý príklad správneho využitia času milosti*. RNDr. Mgr. Adrián Kacian, PhD., M. A. zase predostrel *význam a opodstatnenie Biblickej školy na Slovensku*, zápasy o jej vznik aj jej súčasný prínos a hodnoty.

Súčasťou programu bola prezentácia knihy kolektívu autorov pod vedením pedagóga Biblickej školy a Žilinskej univerzity doc. Michala Valča, PhD. s názvom *Christian Churches in Postcommunist Slovakia*. V záverečnej časti programu sa uskutočnila *prezentácia knihy o prof. RNDr. Beloslavovi Riečanovi, DrSc.*, spojená s autorským čítaním a autogramiádou.

Poslucháči mali možnosť vidieť diely z prvého vydania Kralickej Biblie (1579–1593) i kompletnú revidovanú Kralickú Bibliu z roku 1613, ktorá tento rok oslavuje 400. narodeniny a ktorá bola počas uplynulých storočí rešpektovanou edíciou Biblie.

Jeho milosť sa nekončí

Služby Božie v evanjelickom kostole v Martine v nedeľu 7. júla 2013 mali vysokú účasť. Boli základom nášho tohoročného zborového dňa martinských evanjelikov. Kázal Paul Berge, vedúci projektu Vision Slovakia. Pozdravili nás nielen americkí hostia, ale aj desiatky detí z práve zavřenej Letnej biblickej školy. Služby Božie boli naplnené vďakou a chválami za množstvo požehnaní, ktorými sa Pán Boh k nám s k našej službe priznáva. Uvedomili sme si, že my, kresťania, môžeme tvoriť a budovať niečo hmatateľné a viditeľné v tomto svete, čo má význam pre Božie kráľovstvo. Božia milosť sa nekončí, aj preto ostávame v úžase stáť – s vďakou a chválou na perách.

Konštantínov Proglas a jeho cyrilo-metodské misijné posolstvo

Uprostred nivočiacej svetovej vojny, v roku 1943, v krutých požiariach, v ktorých horeli milióny životov, v New Yorku vpisoval svetoznámy ruský slavista – český exulant Roman Jakobson – do knihy, ktorú nazval podľa diela Jána Amosa Komenského Moudrost starých Čechů, slová, v ktorých vysoko vyzdvihol nadčasovú platnosť staroslovienskej – najstaršej básne všetkých Slovanov, ktorá sa zrodila pred 1150 rokmi, v čase príchodu Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu, a preto aj najstaršej básne česko-slovenskej, rozumejme českej i slovenskej. Pre Jakobsona nebolo cyrilo-metodstvo historickou epizódou, ktorá pominula, ale živým posolstvom, ktoré sa zračí v dejinách českých i slovenských. „Márne by sme hľadali v iných krajinách stredovekej Európy,“ písal Jakobson o básni Proglas, „obdobu tejto pribojnej básne, literárnu pamiatku príbuzného obsahu. A môžeme parafrázovať Kristiánovu vetu,“ pokračoval Jakobson, „keby v končinách iných národov kresťanských také nádherné slová o Slove,“ rozumejme o evanjeliovom Slove Kristovom, „otvárali vývin národnej literatúry v jazyku v národnom, už dávno by ju boli uctili hojnými úvahami, rozpravami i prekladmi“. A mal v mnohom ohľade pravdu. Akoby bol apeloval i na múdrych Slovákov: Študujte a milujte svoj príbeh so Slovom. Veď od objavu básne Proglas v roku 1858 (našiel ju Rus Aleksandr Hilferding v srbskom pergamenovom rukopise zo 14. storočia a neskôr archimandrita Leonid v Chilendarskom rukopise z 13. storočia) prešlo už takmer

sto rokov a u nás, na Slovensku, báseň označovaná za veľbáseň ešte nebola všeobecne známou: bibliografia, ak do nej nazrieme aspoň v skratke, slovenské preklady Proglasu začala zaznamenávať okolo 50. rokov 20. storočia – po jacobsonovskej výzve. Textu podmanivej básne sa vtedy ujal Ján Stanislav, viacnásobný editor matičných moravskopanónskych legiend „Života Konštantínovho“ a „Života Metodovho“. Neskôr Ján Mišianik, ktorý Proglas v slovenčine publikoval podľa českého prekladu Josefa Vašicu. A po ňom Viliam Turčány, ktorý ju v slovenskom podaní a so vzácnuou empatiou básnicky Slovensku i svetu predstavil a predstavuje prostredníctvom prekladu Eugena Paulinyho v mnohých vydaniach s radom ilustrátorov – pritom v precizovaných – nanovo modelovaných verziách. Turčányho preklad sa nám stal blízkym a zostane pamätihodným nielen v jeho knižnej podobe, ale i v jeho osobnom recitačnom podaní, a to tak v staroslovienskej pôvodine, ako aj v slovenskom preklade.

Od tých čias prešlo ďalších päťdesiat rokov. Proglas sa stal o niečo známejším. Ale nestal sa všeobecne známym: na vysokoškolských prednáškach o Veľkej Morave jeho známosť možno ľahko otestovať: značná časť študentov o ňom nepočula, časti je známym iba jeho názov, no nájdu sa i takí, ktorí v aule povstanú a brilantne – s nadšením z Turčányho prekladu zarecitujú. A tí boli a sú spravidla vďační svojim učiteľom či učiteľkám, ktorí–ktoré ich k Proglasu priviedli.

Konštantín Filozof – sv. Cyril

PROGLAS

Táto diagnóza má všeobecne známe príčiny: Tatiana Štefanovičová, popredná slovenská archeologička veľkomoravských dejín, ktorá začas zastupovala na základnej i strednej škole, v nedávnom rozhovore pre mienkotvorný slovenský denník tvrdo kritizovala úzky, tesný, vyslovene nedostatočný priestor, ktorý utvárajú slovenské učebné osnovy na kontakt mladého človeka či už v detskom alebo v adolescentnom veku s najstaršími, pamätihodnými, svojím spôsobom krásnymi a súčasne bolestnými duchovnými cyrilo-metodskými časmi, ktoré priniesli nášmu národu kresťanstvo v slovanskom, domácim viery zrozumiteľnom slovanskom jazyku. A stali sa základným – uholným kameňom nášho národného života.

A predsa Proglas prenikal a preniká k srdciam mladých i starších cez tesné brány. Vďaka niektorým zapáleným učiteľom a učiteľkám, tým najmä, ktorí–ktoré v Proglase neredukujú biblické novozmluvné studnice, v ktorých prameni Božie slovo, ktorí–ktoré v Proglase nevidia iba báseň, ktorá chce otvoriť brány knižnej vzdelanosti, ale upozorňujú mladého človeka na dušu Proglasu, na otváranie evanjelia, ktorí–ktoré s Proglasom volajú:

Matúš i Marek s ním a s Lukášom i Ján
národy všetky takto učia hovoriac:

Všetci, čo chcete svoje duše krásnymi
uzrieť, a všetci po radosti túžiaci,
túžiaci temno hriechu navždy zapuďiť
i sveta tohto hniloby sa pozbaviť
i rajský život pre seba zas objaviť

i horiacemu ohňu navždy uniknúť,
počujte, čo vám vlastný rozum hovorí,
počujte všetci, celý národ sloviensky,
počujte Slovo od Boha vám zoslané,
Slovo, čo hladné ľudské duše nakrmí,

Slovo, čo um aj srdce vaše posilní,
Slovo, čo Boha poznávať vás pripraví.

Vďační sme za toto echo Konštantínovho Proglasu, ktoré inšpirovalo slovenských vysokoškolákov po roku 1989 a privedlo ich k vydávaniu rovnomenného slovenského univerzitného časopisu – almanachu, ktorý mal vôľu konať u nás vysokoškolské misie. Veď Proglas by mohol a aj mal byť kľúčovým textom – pred-slovom, prívetom i predspevom, „slovom pred Slovom“ misii vo všekresťanskom meradle. Základom povestného hľadania tak tej jednej, ako aj deväťdesiatichdeviatich stratených ovečiek. Veď Proglas znel na staroslovanských misijných poliach z úst Konštantínových i Metodových a recitovali ho s nadšením, ako sme presvedčení, Konštantínovi a Metodovi žiaci v biblickej škole staroslovienskej, či už bola v Mikulčiciach, v Sadoch, v Starom Meste na Morave alebo v Osvätimanoch. Áno, to bolo to prvé, čo na Morave solúnski misionári uskutočnili. Budovali svätyne, slovom Božím rozospievali chrámy a pri nich, vedno s nimi, založili biblickú školu, v ktorej sa vyučovalo v staroslovienskom jazyku. Konštantín s Metodom so spolupracovníkmi v nej prekladali a hlaholským staroslovienskym písmom prepisovali sväté knihy. Keď som o tom rozprával

vo svojej úvodnej prednáške z duchovných dejín Slovenska v novozaloženej Biblickej škole v Martine, rozžiarili sa oči prítomných učiteľov a poslucháčov. Mal som dojem, že vidím nielen oči dávnych vierozvestov, ale aj ich žiakov – ba vlastne sedempočetníkov vospolok, medzi nimi Gorazda, Klimenta (Ochridského), Nauma (Ochridského), Sávu i Angelára.

Od tých čias patril Proglas k ústredným témam, a to vo všetkých predmetoch, ktoré som mal česť prednášať. V duchovných dejinách Slovenska bolo potrebné v zatejzovanom študentskom vedomí akcentovať kľúčové postavenie Ježiša Krista v cyrilometodskej zvesti – Spasiteľa, ktorý môže urobiť ľudské duše krásnymi. Pre poznanie dejín kresťanstva bolo dôležité podčiarkovať i riziká reformačnej iniciatívy cyrilometodskej Veľkej Moravy. Veď Konštantínovo rozhodnutie naplniť volanie kniežaťa Rastislava a podujat' sa zvestovať slovo Božie v Slovanom zrozumiteľnom jazyku bolo natoľko prevratné – biblické a reformačné, že mu hrozilo herézu: Život Konštantínov jasne zaznamenal heretické pocity i obavy, ktoré mu vírili hlavou, keď hútal nad hlaholskými písmenami, ktorými mal zapísať evanjeliá v jazyku Slovanov: Konštantín-Filozof podľa jeho životopisca vtedy povedal: „Kto môže na vodu reč napísať a meno heretika si utŕžiť?“ V pochybovaní zaklopal na Božie dvere, ktoré sa otvorili. Pocity heretika ho zbavili: pristúpil k biblickej orbe – takto misie na Veľkej Morave označoval, s najväčšou možnou silou zaprel sa do brázdy s bratom Metod, aby vytvorili preklad Pisma a všetkých písomností, s ktorými mali uskutočniť a vykonať misiu. A v orbe sa činil tým jednoznačnejšie, čím jasnejšie mu v sluchu zneli povzbudivé slová apoštola Pavla, adresované Korinským kresťanom: radšej chcem v zhromaždení päť slov zrozumiteľných povedať ako desaťtisíce nezrozumiteľných. Proglas ich zvestuje do slova a dopísmena, keď apoštola cituje:

Chcem radšej iba päť slov povedať, rozumom prostým chcem tých päť slov vyriešnuť, aby aj bratia všetko porozumeli, než nezrozumiteľných slov rieť tisíce.

Pretože človek ten, čo nerozumie sám, čo nedoloží podobenstva múdreho, ako by mohol pravú reč nám povedať? Pretože ako zhuba visí nad telom všehubiaca a nad hnis väčšími hnujúca,

keď telo nemá patričného pokrmu: práve tak isto každá duša upadá v žití, keď žije bez Božieho života, keď nepočuje nikde slova Božieho.

Reformačný pohyb veľkomoravský a po veľkomoravský potvrdili rozhodnú pozíciu apoštola Pavla, ktorú Konštantín s Metod kultivovali svojou misijnobiblickou brázdou. Peter Vald, John Wycliffe, Jan Hus, Martin Luther, William Tyndale, King James – Kráľ Jakub prekladmi Biblie, ktorými ich nasledovali, ustanovili spisovné jazyky novovekých národov Európy. Rovnako ako Konštantín vzoprel sa trojjazyčným pilátnikom a hoci nepriamo, no biblicky jednoznačne sa prihlásil ku Konštantínovi s Metod; aj oni ako Metod boli väznení, zakazovaní a preklínaní, pretože aj oni z Pisma jasne vyvodzovali: nech každý jazyk a všetky jazyky chvália Hospodina – na všetky národy predsa sviť slnko a dažď padá rovnako žičlivo; iba zrozumiteľné Písmo do sýtosti môže Hospodinovým lúčom napojiť a nakrmiť vyhladnuté a vysmädnuté duše národov. Konštantín s Metod inak nemohli. Aj preto boli ich žiaci z Veľkej Moravy trojjazyčníkmi nemilosrdne a s najväčšou surovosťou vyhnaní, sčasti predaní do otroctva. To sa nemohlo uskutočniť bez vedomia a vôle vtedajších vládarov, svetských i cirkevných.

No lingua vernacula, reč domáca, opäť a jednoznačne vstúpila i u nás do kres-

Ukážky z bibliofilského vydania Proglasu, ktoré pripravili Lubomír Feldek a Peter Ďurík v spolupráci s Miroslavom Cipárom a Lidou Mlichovou.

ktorý sa v nedávnom čase rozhodol opäť preložiť Konštantínovu báseň. Aj on, ako Viliam Turčány, nemohol inak: Proglas sa mu rozospieval v duši. S rešpektom voči Turčányho majstrovstvu vytvoril i on klenot slovenského umeleckého prekladu. No Proglas na rozdiel od tých, čo toto slovo prekladajú ako Predslov alebo ho vôbec neprekladajú – Turčány napríklad, Feldek preložil Proglas ako Predspev: Som Spev pred svätým Evanjeliom, prekladá Feldek, a prináša – podáva Slovákom „spevnú verziu“ Proglasu. Na rozdiel od vznešene znejúceho nerýmovaného dvanásťslabičného verša s prestávkou po piatej slabike, ktorý aj na základe antických metrických foriem vybrúsil Turčány, Feldek Slovákov oslovuje majstrovsky skladaným desaťslabičným veršom, rýmom a päťslabičnou strofou. Turčányho Proglas je básňou na majestátne prednes a možno ho podávať pravým zvucným pátosom, no Feldek – presvedče-

ný o spevnosti starých Slovienov – myslí na pieseň: „Hádam si len nebudeme myslieť,“ píše, „že naši staroslovienski predkovia spievali vo voľnom verši? Kde bola pieseň, tam určite bol aj rým.“

V Predspeve Feldek, keď prekladá verše:

Veď ktorý sluch, čo nepočul biť hrom,
by naplnila bázeň pred Bohom

– keď ich previaže rýmom, počuje ich spevnosť – doslova spev. V poznámke k tomuto rýmovanému veršu dodáva: „Aj v úvodných slovách slovenskej hymny Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú nachádzame ozvenu Proglasu. Aj keď je to len náhoda, môžeme tu hovoriť o svojej kultúrnej intuícii.“

MILOŠ KOVAČKA
PREDNESENÉ NA KONFERENCII
SLOVENSKÝ PRÍBEH SLOVA
PRI PRÍLEŽITOSTI 15. VÝROČIA BIBLICKEJ ŠKOLY
V MARTINE 6. JÚLA 2013
POKRAČOVANIE V NASLEDUJÚCOM ČISLE

Vznik Kralickej Biblie ako príklad správne využitého času milosti

(Väčšina tohto článku bola prevzatá, preložená a upravená z Bohdan Hroboň:
The Kralice Bible: Czech-mate to the KJV. In *Word&World*, 2011, vol. 3, num. 3, p. 279–286.)

Výročia udalostí, ktoré po stáročia posúvali dejiny dopredu a zlepšovali životy ľudí, podnecujú zamýšľať sa nad okolnosťami, za akých tieto udalosti vznikli. Záujem o kontext svetlých momentov dejín by nemal byť len výsadou historikov, ale každého, kto nechce premárniť jedinečnú príležitosť byť súčasťou niečoho mimoriadne dobrého a užitočného. Lebo, ako píše Kazateľ, „každá vec má svoj čas i spôsob,“ a „srdce múdreho čas i spôsob pozná“ (Kaz 8, 5–6). Priblíženie si historického kontextu vzniku Kralickej Biblie, z ktorej naši predkovia po stáročia čerpali vieru, silu a nádej pre časný a večný život, tak môže súčasných kresťanov inšpirovať v snahe zachovať a odovzdať Božie pravdy ďalším generáciám.

Zápas o zrozumiteľnosť biblickej zvesti je takpovediac v DNA kresťanstva na našom území a prebieha už minimálne 1150 rokov. Berúc vážne slová apoštola Pavla „v cirkvi radšej chcem prehovoriť päť slov zrozumiteľných ... než desaťtisíc slov nezrozumiteľným jazykom“ (1K 14, 19), misionári Cyril a Metod vynaložili enormné úsilie, aby Bibliu preložili do slovianskeho jazyka. Zo *Života Metoda* sa dozvedáme, že spolu s bratom Cyrilom preložili Žaltár, Evanjeliá, Skutky apoštolov a Listy apoštolov. Po Cyrilovej smrti (r. 869) Metod za osem mesiacov „úplne preložil z gréckeho jazyka do slovianskeho všetky knihy Písma okrem kníh Machabejcov“ (Vragaš, 1994, s. 88). Žiaľ, o Metodovej smrti (r. 885) a vyhnaní jeho žiakov z územia vtedajšej Veľkej Moravy sa rukopisy prekladu stratili. Jednako však samotné dokumenty s ich nákladnou výrobou a kopírovaním nemohli slúžiť na šírenie Božieho slova medzi poväčšine negramotným a nemajetným ľudom. Z tohto dôvodu využili solúnski bratia na ten čas najlepší spôsob – liturgiu, bohatú na biblické texty. Ako je zrejmé zo životopisov našich prvých vierozvestov, použitie slovienčiny vo vtedajšej bohoslužbe si vyžadovalo nároč-

nú apológiu a cirkevnú politiku na všetkých úrovniach. Krátko pred Cyrilovou smrťou bola táto námaha korunovaná úspechom, keď pápež Hadrian II. slovienske knihy a tým aj slovienčinu ako liturgický jazyk posvätil. A práve vďaka liturgii prinášala práca Cyrila a Metoda po ďalšie stáročia duchovné ovocie medzi sloviensky hovoriacimi národmi.

Schizma medzi Rímom a Konštantínopolom r. 1054 znamenala pre územie Veľkej Moravy definitívny návrat k latinčine v bohoslužobnom živote. Slovienske preklady biblických textov a časti liturgie však prežili aj nasledujúce dve storočia latinskej nadvlády, slúžiac predovšetkým ako nástroje vzdelávania laikov v základoch kresťanstva. Potreba a znovuoživenie tradície prekladov biblických textov do materinského jazyka nastalo v trinástom storočí. Ako píše V. Kyas (1997, s. 31), hlavným dôvodom bol boj proti rozšíreným nesprávnym interpretáciám a herézam. Zjednodušene sa dá povedať, že prvé štyri storočia zápasu o novú vieru vystriedali štyri storočia zápasu o čistú vieru, pričom podstatnú úlohu vždy zohrávala Biblia v materčine. Pochopiteľne, kňazi, mnísi a iní teologicky vzdelaní jednotlivci si vystačili s Vulgátou, prípadne hebrejskými či gréckymi rukopismi. No okrem pospolitého ľudu boli bez klasického vzdelania napríklad aj ženské rády, ktorých členky túžili rozumieť všetkému, čo sa na omšiach slúžených v latinčine hovorilo a čítalo. Práve vďaka iniciatíve mníšok a vhodným podmienkam, ktoré poskytovali kláštory, vznikali nové preklady Evanjelií a Žaltára. Kyas (1997, s. 32 a 50) presvedčivo argumentuje, že české preklady častí Biblie z trinásteho a štrnásteho storočia boli objednávané predovšetkým ženskými rádmi a prispôbované pre ich potreby. Vyvrcholením bol český kompletný preklad Biblie (vrátane Apokryfov) v r. 1360, tzv. Leskovecká alebo Drážďanská Biblia. Podľa Kyasa (1997, s. 120–123) sa tento preklad a jeho revízie stali na dve storočia primárnym zdrojom biblického poznania nielen pre Čechov, ale aj pre Slovákov a Poliakov, pričom do značnej miery ovplyvnili ich nasledujúce preklady. Leskoveckej Biblii sa darilo aj napriek tomu, že už deväť rokov po jej vzniku Karol IV., z obavy pred možnými dezinterpretáciami, zakázal laikom čítať Bibliu v materinskej reči. Jeho verdikt však zrejme nemal veľký dosah, lebo pre drvivú väčšinu bol takýto rozsiahly rukopis luxus, ktorý si nemohli dovoliť. Paradoxne, práve luxusný charakter Leskoveckej Biblie významne prispel k jej prežitiu. Ako poznamenáva Kyas (1997, s. 66), s narastajúcim humanizmom v prvých desaťročiach 15. storočia sa zrodila aj akási „móda Biblie“ ako symbolu nielen materiálneho, ale aj duchovného a intelektuálneho bohatstva jej majiteľa. Táto popularita u vtedajšej „smotánky“ zabezpečila najmä z finančnej stránky ďalšie revízie a vydania Leskoveckej Biblie – vyhotovené z prvotriedneho materiálu, umelecky prepisované, nádherne dekorované a len zriedka čítané.

Tento krásny, ale mŕtvý obraz českej Biblie zásadne zmenilo pôsobenie Jána Husa. Napriek pápežským zákazom vo svojich populárnych kázňach a prednáškach používal a propagoval Leskoveckú Bibliu, na ktorej revíziách sa zrejme výraznou mierou podieľal. Reformné hnutie husitov prijalo nadšenie svojho majstra pre štúdium Biblie v materčine a napriek krutému prenasledovaniu ho podnecovalo prepisovaním a cirkulovaním biblických kníh. Ako uvádza S. L. Greenslade (1976, s. 129), z tohto obdobia sa nám zachovalo vyše päťdesiat kompletných alebo fragmentárnych rukopisov českej Biblie. Vďaka husitom môžeme tvrdiť, že mnohí Česi, Moravia a Slováci praktizovali Lutherovo *sola scriptura* už storočie pred jeho reformáciou. Ako píše napr. J. R. Palmitessa (2006, s. 191), aj sám Martin Luther vo svojej dišpute s Johannom Eckom r. 1519 obhajoval Husovo učenie ako kresťanské a evanjelické.

Pred reformáciou je však potrebné spomenúť ešte dva faktory vedúce k tomu, aby každý kresťan mohol mať Bibliu vo vlastnom jazyku a vlastných rukách. Jedným bol Gutenbergov vynález tlačiarne (okolo r. 1439), ktorý produkciu kníh nielen značne urýchlil, ale aj podstatne zlacnil. Jeho význam pre šírenie biblických právd a následnú reformáciu sotva možno preceniť. Druhým faktorom bol nástup renesančného humanizmu so svojim racionalizmom a kritickým hodnotením tradície. V oblasti bibliistiky sa toto hnutie koncom 15. storočia spája s menami dvoch profesorov Oxfordskej univerzity – Thomas Linacre a John Colet. Ako vynikajúci gréčtinári poukazovali na mnohé nepresnosti a významové rozdiely medzi gréckymi rukopismi Novej zmluvy a latinskou Vulgátou, volajúc po novom preklade Biblie priamo z hebrejčiny, aramejčiny a gréčtiny. Husova vízia v kombinácii s uvedenými faktormi vytvorila *kairos* pre momentálne preklady Biblie z pôvodných jazykov do materinských rečí: Lutherov v nemeckom jazyku, King James Version v anglickom a Bible Kralická v českom jazyku.

Základné fakty o Kralickej Biblii sú všeobecne známe: prvý kompletný preklad Biblie z pôvodiny do češtiny, vypracovaný členmi Jednoty bratrské, vydaný najprv v šiestich dieloch v r. 1579–1594, vytlačený v Kraliciach nad Oslavou; jeho tretie revidované jednozväzkové vydanie z r. 1613 je dnes stále živým a aktívnym štyristoročným jubilantom.

Už menej známe sú okolnosti a podmienky, za akých Kralická Biblia vznikala. Jednota bratrská (latinsky *Unitas Fratrum*) nebola počas prvej storočnice svojej existencie vhodným kandidátom na vyprodukovanie takéhoto majstrovského diela. Príznačne pre pietistické hnutie zdôrazňovala skôr praktický kresťanský život než učenie alebo tradíciu. Ako píše J. R. Rice (2006, s. 3), ich duchovný otec Peter Chelčický neuznával žiadnu ľudskú autoritu v otázkach viery a výkladu Biblie, čo zrejme podnietilo negatívny postoj Jednoty bratrskej proti doktrínam vyprodukovaným ľuďmi aj proti samotnému štúdiu teológie či bibliistiky. Významnú zmenu do hnutia vniesol od r. 1557 jej nový biskup Ján Blahoslav (1523–1571). Bol to učenc, ktorý bol presvedčený, že iba kvalitné vzdelávanie vedúcich i radových členov môže zaistiť pokojný rozvoj Jednoty. Súčasne však dodáva, že všetka veľká múdrosť je márna, ak nie je vedená pravou zbožnosťou (porov. Strupl, 1968, s. 10). Blahoslavova vízia prišla v správnom čase – v dobe vytúženého pokoja a relatívnej prosperity počas vlády Maximiliána II. (1527–1576) a jeho syna Rudolfa II. (1552–1612). Jednota bratrská si ju osvojila a nastávajúce dekády času milosti využila na výchovu a vzdelávanie. Posielala svojich študentov na najlepšie reformne orientované teologické školy tej doby, a to do Wittenbergu, Heidelbergu, Ženevy či Oxfordu; budovala vedeckú knižnicu a zadovážila si dokonca vlastnú tlačiareň. Pripravila tak podmienky pre vznik Biblie, ktorá sa stala pre protestantov z Čiech, Moravy a Slovenska štandardom na ďalších minimálne 350 rokov.

Ján Blahoslav išiel príkladom a jeho preklad Novej zmluvy, publikovaný v r. 1564, sa stal vzorom a normou pre ďalšiu prekladateľskú prácu. Neskoršia revízia už vyšla ako posledný diel tzv. Šestidítky, prvého vydania Kralickej Biblie. J. Blahoslav úspešne spojil kvalitné kritické vzdelanie s nefalšovaným pietizmom – model, ktorého veľkým protagonistom sa stal posledný biskup pôvodnej Jednoty bratrskej Ján Amos Komenský. Výsledkom bol pomerne presný a vysoko kultivovaný text. Blahoslav bol totiž presvedčený, že úcta k Biblii ako Božiemu slovu by sa mala prejavíť aj v bohatom slovníku, premyslenej syntaxi a vo vznešenom literárnom prejave prekladu. Často preto volil tradičné až archaické výrazy, a to najmä vtedy, keď pochádzali zo starých posvätných spisov. Po vlastných skúsenostiach s textom Novej zmluvy a na udržanie vysokého

štandardu prekladu ďalších kníh Biblie sa J. Blahoslav rozhodol zostaviť príručku českej gramatiky, ktorú dokončil len pár mesiacov pred svojou smrťou r. 1571. Ostatní členovia prekladateľského tímu zostali Blahoslavovmu ideálu verní a Kralická Biblia tak získala patinu a pátos, ktorými priťahovala a fascinovala jednoduchých ľudí, rovnako ako aj intelektuálov od svojho vzniku až dodnes.

Okrem odborne a esteticky preloženého biblického textu obsahovalo prvé, šesťdielne vydanie množstvo úvodov, textovo-kritických poznámok, komentárov, odkazov a ilustrácií. Ako poznamenáva Kyas (1997, s. 188), toto vydanie malo poslúžiť ako základná teologická knižnica kňazom a zborom Jednoty bratskej, takže extra-biblický materiál sumarizoval jej náboženské zmyslenie, cirkevnú apologetiku, ako aj základy dogmatiky (*loci communes*). R. 1596 vyšlo prvé jednodielne vydanie, určené pre širšiu verejnosť. Kvôli „zoštíhleniu“ vypadli textovo-kritické poznámky a komentáre, ale zostali užitočné registre a odkazy na príbuzné pasáže. Tretie revidované vydanie tejto verzie r. 1613 sa stalo štandardom a východiskovým textom pre mnohé ďalšie edície a revízie (vrátane slovenských iniciatív, napríklad Belovej a Krmanovej, až po vydanie Novej kralickej Biblie z r. 2009).

O pár rokov po vydaní tohto monumentálneho diela sa dvere pre podobný projekt zavreli na celé stáročia. Od tzv. tridsaťročnej vojny a protireformácie až po dve svetové vojny a komunistickú diktatúru českí, moravskí a slovenskí protestanti museli takmer neustále bojovať o svoju existenciu a identitu. Verili však, že jeden zápas už vyhrali – zápas o svoju Bibliu. V týchto dobách temna si so sebou niesli „Bibli Kralickou“ ako žiariacu pochodňu.

Dnes my, dediči a užívatelia výdobytkov týchto ťažkých zápasov, máme možnosti a podmienky, o akých sa našim predkom – biblistom – ani len nespívalo: slobodu vierovyznania, dostupnosť najkvalitnejšieho vzdelania, voľný prístup k desiatkam prekladov, stovkám vzácných rukopisov, tisícim vynikajúcich študijných materiálov... Z pohodlia svojej izby, vybavenej základnou počítačovou technikou, môžeme takmer zadarmo študovať biblické jazyky či reálie, robiť prvotriedny biblický výskum alebo pracovať na novom preklade Biblie, konzultovať ho s kolegami, vytlačiť, distribuovať... Človek nepotrebuje ani ono biblické „srdce múdreho“, aby poznal, že „teraz je čas veľmi prihodný“ (2 K 6, 2) na projekty rovnakého zámeru, z akého sa zrodila Kralická Biblia – „míti text Písem svatých tak vyložený a spravený, aby se jemu dobře rozumíti mohlo“ (z úvodnej vety predhovoru k prvému dielu Šestidítky, 1579).

Nevyužiť tento Bohom darovaný čas milosti by bol jednoducho hriech.

Použitá literatúra

- Greenslade, S. L., ed., *The Cambridge History of the Bible*, Cambridge University Press, 1976.
 Kyas, V. *Česká Bible v dějinách národního písemnictví*. Praha: Vyšehrad, 1997.
 Palmitessa, J. R. "The Reformation in Bohemia and Poland," in R. Po-chia Hsia, ed., *A Companion to the Reformation World*. Oxford: Blackwell Publishing, 2006.
 Rice, J. R. "The Biblical View of the Ancient Unitas Fratrum." *The Hinge: A Journal of Christian Thought for the Moravian Church*, vol. 13:3, 2006.
 Strupl, M. "Jan Blahoslav, 'Father and Charioteer of the Lord's People in the Unitas Fratrum,'" in M. Rechejgl, ed., *Czechoslovakia Past and Present*. The Hague: Mouton and Co., 1968
 Vragaš, Š. *Život Konstantína Cyrila a Život Metoda*. Martin: Matica slovenská, 1994.

BOHDAN HROBŇ

PREDNESENÉ NA KONFERENCII SLOVENSKÝ PRÍBEH SLOVA
 PRI PRÍLEŽITOSTI 15. VÝROČIA BIBLICKEJ ŠKOLY V MARTINE 6. JÚLA 2013
 PUBLIKOVANÉ V CIRKEVNÝCH LISTOCH 2013

Kráčať s Bohom – tábor mládeže

7. nedeľa po Svätej Trojici – 14. 7. 2013

Potom, privolávajúc zástup aj svojich učeníkov, povedal im: Kto chce ísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž a nasleduje ma.

MK 8, 34

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Včera sme sa šťastne vrátili s našou mládežou z biblického tábora. Nikomu sa, vďaka Bohu, nič zlé nestalo, naopak, prežili sme mimoriadne pozhnaný čas v krásnom prostredí Banskej Štiavnice. Cítili sme vaše modlitby, vašu podporu a aj preto dnes prichádzame s piesňou a pozdravom, ktorý zaznie po tejto kázni. Téma tábora sa niesla vo výzve, v pozvaní ísť, kráčať s Bohom cestou svojho života. S Bohom, ktorý ma miluje, oslobodzuje, povoláva, dáva mi radosť a nádej. A to sa, bratia a sestry, nedá inak, len keď s Bohom pôjdeme. Uvedomili sme si, že viera v Boha sa má stať súčasťou celého nášho života. Prejavuje sa v dynamike, v aktivite, cirkevným spôsobom povedané – v myšlienkach, v slovách aj v skutkoch. Preto Pán Ježiš Kristus hovorí: Kto chce ísť za mnou... To nie je názor, stanovisko, pekný pocit, ale nasledovanie. A my sme pozvaní, aby sme kráčali s Bohom.

Dovoľte aspoň pár myšlienok, ktoré nás tento týždeň mimoriadnym spôsobom obohacovali.

Máme kráčať s Bohom, ktorý nás miluje. Na začiatku môjho aj tvojho príbehu záchranu stojí vždy Božia láska. Čo stojí, bratia a sestry, na začiatku toho, čo začína človek? Čo stojí na začiatku toho, čo začíname my? Väčšinou chlad-

né kalkulácie, diskusie o zisku a čo z toho budeme mať. Ale Pán Boh začína láskou. A to aj vtedy, keď takto začína s nami nie prvýkrát. My by sme určite prišli s výčitkami. Možno nás už v živote niekto sklamal a podviedol a určite nie je jednoduché len tak mu znova dať dôveru. Pán Boh nás v tomto prekonáva v každom smere. Preto smieme s Ním kráčať. Keby na začiatku tohto pozvania stálo niečo iné ako láska, tak sa to určite nepodarí. Mali sme medzi sebou aj takých, ktorí prišli na tábor prvý raz. Kadečím si už v živote prešli, všeličo preskákali. Akí boli šťastní, keď to prvý, s čím sa na ceste s Bohom mohli stretnúť, bola práve Božia láska, prijatie. Kiež by vydržali kráčať verne až do konca.

Máme kráčať s Bohom, ktorý nás oslobodzuje. Ani by ste neverili, aké ťažké je v dnešnom svete niekomu povedať, že Boh ti dáva slobodu alebo Boh ťa chce oslobodiť. Žijeme v slobodnom svete. Môžeme žiť, kde chceme, s kým chceme a ako chceme. Mladí ľudia si slobodne môžu vybrať školu. Rozhodnúť o svojej budúcnosti. Môžu dokonca nosiť rifle. Zdá sa to banálne, ale dobre si pamätám, ako na našej strednej škole stál zástupca riaditeľa pred školou a každého, kto mal rifle, poslal domov sa prezliecť – pravdaže s neospravedlnenou hodinou. Milé obmedzenie, ktoré by pri malej úprave našlo uplatnenie

aj dnes... Z čoho teda naozaj môže a musí byť dnes človek oslobodený?! Od hriechu. Myslím si, bratia a sestry, že sme ako cirkev, ako veriaci, stratili odvahu hovoriť o tom, že človek je hriešny a potrebuje záchranu, oslobodenie. Ako by hovoriť o hriechu bolo priam hriešne, prinajmenšom netaktické. Hovoriť o hriechu nie je jednoduché, ale nemáme inú možnosť. Snáď aj preto Pán Boh začína práve tou láskou. V piatok sme zakončili tábor Večerou Pánovou so spovedou. Prečítali sme žalm, pomodlili sa a pred liturgiou odpustenia sme si navzájom vyznali hriechy, podaním ruky, objatím alebo prosbou. Takto padajú okovy hriechu. Tam, kde je vyznanie, odpustenie a láska, tam je aj sloboda.

Máme kráčať s Bohom, ktorý nás povoláva. Takto oslovení, omilostení, Bohom prijatí sa máme stať Božimi spolupracovníkmi. Áno, kráčať s Ním, ako Jeho spolupracovníci. Znovu, nie je jednoduché sa takto nechať Bohom zdefinovať, zaradiť medzi Jeho učeníkov. Aj náš text nám to pripomína: kto chce ísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž a nasleduje ma. My radšej svoj kríž obchádzame, ale ani nevieme, o čo v živote prichádzame.

Jeden mládežník hovoril o tom, ako prechádzal obdobím pomerne ťažkých rozhodnutí pri výbere školy, ako ďalej. Mal svoju predstavu a aj ju chcel naplniť. Pán Boh mal však pre neho inú cestu. Bol to zvláštny zápas, v ktorom akoby ani nešlo o školu, ale o Pána Boha. Dnes, keď sa pozerá späť, vie, že s Bohom sa kráčať oplatí. Je na škole, o ktorej snáď ani neuvažoval, ale prijíma z tohto rozhodnutia veľké požehnanie. Možno aj ty sám dnes takto zápašiš. Vieš, čo chceš, ale urob, čo musíš, urob, čo je potrebné. Urob to, čo ťa približuje k Bohu, ktorý ťa povoláva.

A napokon máme kráčať s Bohom, ktorý nám dáva radosť. Nevieť, bratia a sestry, kedy ste naposledy zažili takú úprimnú, nefalšovanú, hlbokú radosť a spokojnosť. Ja len nedávno na tábore, keď jeden starší mládežník hovoril o tom, čo mu prinieslo spoločenstvo nášho cirkevného zboru. Vieru v Boha, zmysel života, duchovnú rodinu a nádej.

Prajem si, bratia a sestry, aby sme sa raz všetci takto mohli radowať nielen z toho, že sme tieto hodnoty našli my, ale že ich našli aj naše deti a vnúčatá, aby sme s Bohom nemuseli kráčať sami. Nech nám je v tom pán Boh milostivý. Amen.

Modlitba

Pane Bože, oslavujeme Ťa za dielo našej záchrany, ktoré konáš v našom živote. Ďakujeme Ti za to, že nás miluješ, že nás oslobodzuješ a že nás aj povolávaš k službe. Ďakujeme Ti aj za to, že keď ako Tvoji služobníci prichádzame k únave, k vyhoreniu, k frustrácii, vždy nás prekvapíš a znovu naštartuješ. Naplňuješ nás nezvyčajným druhom radosťou, ktorá nám dáva silu ísť ďalej, ktorá nie je závislá od okolností tohto sveta, ale je darom od Teba. Teší nás aj v čase aj v nečase aj vo chvíľach pozemského smútku a beznádeje, lebo radosť v Pánovi je naša sila. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Kráčať s Bohom? Rozhodne... áno!

Počas života kráčame po rôznych cestách, na ktorých stretávame množstvo ľudí v kritických i radostných situáciách. Niektorí sú nám ľahostajní, na iných nám záleží... O jednej takejto ceste, na ktorej sme sa všetci stretli a poznávali Toho istého, sme si priblížili s našimi mladými počas tohoročných prázdnin.

Každé leto nám poskytuje príležitosť, aby sme nielen „vypli“ a načerpali nové sily do ďalších povinností, ale dáva nám aj možnosť, aby sme na spoločných táboroch trávili intenzívne čas v spoločenstve s Bohom. Ani tento rok nebol výnimkou, a tak sme teda na jeden týždeň (8. – 13. júl 2013) zanechali naše domovy a vydali sa na túto dobrodružnú cestu, ktorá sa tentokrát odohrávala v blízkosti Banskej Štiavnice, pri jazere Počúvadlo.

Spoločne sme dennodenne objavovali, prečo je skvelé kráčať vpred a nielen sa bezcieľne a sami niekam posúvať, ale smerovať s Bohom do Jeho kráľovstva. Dôvodov prečo s Ním kráčať je iste mnoho, no my sme sa počas táborových dní zamerali na päť hlavných. Kráčajme, lebo Boh nás *miluje, oslobodzuje, volá, dáva radosť* a samozrejme *spája*.

Nielen večerné spoločenstvá (kde sme sa zamýšľali nad Božím slovom, Jeho plánom s nami, chválili sme Ho, modlili sa k Nemu) boli naplnené Jeho láskou, milosťou, prítomnosťou, ale aj každá jedna chvíľa oddychu či aktivity. Prežili sme naozaj požehnaný čas, načerpali nové inšpirácie, boli možno aj uzdravení z mnohých zranení a snád si aj lepšie a nanovo uvedomili, že jedine s Kristom a v Kristovi sa stáva všetko nemožné (pre nás) možným. On je cesta, pravda a život, nik neprichádza k Otcovi, ak nie len skrze Neho (J 14, 6). Prijmeme aj my dnes Jeho výzvu „Poď a nasleduj ma!“

Ďakujeme za všetky dary, ktoré sme mohli z milosti aj tento týždeň prijímať z Božích rúk, za dar spásy a hlbokého posolstva evanjelia, ktoré je aktuálne v každý čas, za každé mladé srdce dotknuté Jeho láskou, za každú modlitbu či akúkoľvek podporu vás, naši drahí bratia a sestry. Buďte naplnení Jeho láskou, pokojom a radosťou. Nech je vám Pán milostivý!

Oslavy 150. výročia založenia Matice slovenskej – 4. 8. 2013

Národ vyvolený a svätý

Veď stojí v Písme: Ajhľa, kladiem na Sione uholný kameň, vyvolený, vzácny, a kto verí v Neho, nebude zahanbený. Tak vám, veriacim, je chválou, nevercom však je kameňom, ktorý zavrhli stavitelia, ale ktorý sa stal uholným kameňom, kameňom úrazu a skalou pohoršenia, lebo oni, slovu neposlúšní, sa urážajú; to je teda ich určenie. Ale vy ste vyvoleným rodom, kráľovským kňazstvom, svätým národom, ľudom Jemu vlastným, aby ste zvestovali cnostné skutky Toho, ktorý vás povolal z tmy do svojho predivného svetla. Kedysi neboli ste ani len ľudom, a teraz ste ľudom Božím; žili ste bez zmilovania, a teraz ste došli zmilovania.

1 Pt 2, 6-10

Vážení hostia, jubilujúci účastníci matičných slávností, milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Stojíme v závere, myslím, že pekných slávností pri 150. výročí založenia najstaršej národnej ustanovizne Slovenska, ktorých vyvrcholením sú slávnostné služby Božie a svätá omša. Odznelo mnoho skvelých myšlienok, prednášok, ocenení. Na druhej strane je pravdou i to, že máme z týchto slávností aj zmiešané pocity. Akoby nezasiahli celé spektrum našej spoločnosti, akoby sa nedotýkali národa. Nemyslím teraz na vznešené heslá alebo nejakú pohokejovú eufóriu, ale na vedomie, že niekam patrí, a že som súčasťou hodnôt, ktoré ma definujú a majú pre mňa mimoriadny význam. A toto, mám pocit, že sme ako národ stratili. A bolo to cítiť aj pri týchto slávnostiach. Možno je kus pravdy aj na tom, že tieto hodnoty stratila i Matica sama. Že sa spreneverila v období ateizmu a stratila rozmer viery, lásky, pokory a milosrdenstva Božieho, na ktorom bola poctivo vystavaná, aby národnosť a nábožnosť mohli kráčať opäť spolu. My sa nesmieme báť priznať si svoje zlyhania ani ako národ, ani ako jednotlivci v osobnom živote. Naopak, má to byť pre nás výzva. A pokánie je to prvé, čo nás na tejto ceste k národu vyvolenému a svätému čaká. Uvedomil som si to, bratia a sestry,

pri čítaní nádhornej Sládkovičovej básne, ktorú napísal k 1. valnému zhromaždeniu Matice slovenskej. A tie prvé verše nás volajú na kolená ako márnوترatného syna k Otcoým nohám.

*Vyznaj: mňa satanská vzbura rozbúrara,
samozvanská pýcha smutnú tu hru hrala,
úbohú chudobu skaly moje bili
a moji veľikí? – tí neverilí.
Hospodine! Tvoj kríž my sme vyvalili,
pádom jeho hradby naše sa zronili
a v rumoch ich sipí večité vzdychanie!
Tu hriech mocnejší nad Božie zmilovanie!*

Nie pýcha, nie faloš a jej hrdosť, ale pokora a úprimnosť. *Hospodine! Tvoj kríž my sme vyvalili.* Koľkokrát sme takto vyvalili Kristov kríž v našich rodinách, vzťahoch, v tomto národe a dnes ho úspešne vyvalujeme aj v európskom meradle, keď sa bojíme priznať ku kresťanskej identite aj oficiálne. Starosta jednej obce sa mi nedávno poťažkával, ako sa ľudia sťažujú, že ich v nedeľu rušia kostolné zvony. No keď ich takto vyrušujú zvony, tak sa môže stať, že o 20 rokov ich bude vyrušovať moslimský duchovný 5-krát za deň z veže nad dedinou hlasitou modlitbou. Možno práve na toto naráža Peter v slovách Ježiša Krista: Kameň, ktorý stavitelia zavrhli, stal sa

kameňom úrazu a pohoršenia. Spreneverili sme sa. Opustili sme uholný kameň, vyvolený a vzácny. Na čom bude ten náš národ stáť? Či nie sme ako ten Jeruzalem, ktorý nepoznal čas svojho navštívenia a na ktorého pád si dnes spomíname v kajúcim čiernom rúchu? Či tá kríza, ktorú prežívame, nie je v prvom rade krízou svedomia a viery? Ani jedna banka by na Slovensku nepadla, ani manželstvo sa nerozišlo a ani zamykať by sme sa nemuseli, keby bolo viac nábožnosti a viery v Krista. Či náš národ na takúto Maticu, Slávomatkú, nečaká? *Ktorá v tieni kríza na trojmej tej hore, pokorná a velebná na deti slávy čaká.* Koľko pokánia a pravdy o sebe to chce, aby z národa barbarského stal sa národ vyvolený? Nie je to cesta jednoduchá, ale nesie v sebe znaky víťazstva. Veď Boh sa nášho národa dotkol už niekoľkokrát a slová apoštola Petra, *ale vy ste vyvoleným rodom, kráľovským kňazstvom, svätým národom, vlastným jemu ľuďom, aby ste zvestovali cnostné skutky toho, ktorý vás povolal z tmy do svojho predivného svetla*, zazneli aj nám. A tak sa ten betlehemský zázrak záchranu strateného človeka a sveta stáva súčasťou aj nášho národa. Len nedávno sme si to pripomínali pri 1150. výročí svätého Cyrila a Metoda – nositeľov pravdy a pokoja a Božieho slova. *A potom v tisícom roku pokrstenia Slovákov, spásenia nášho tisícého osmístého šesdesiateho*

tretieho ako v deň prvého valného zhromaždenia Matice Slovenskej v Turčianskom Sv. Martine. Na ktorom Jozef Miloslav Hurban s katolíckym diecéznym biskupom, predsedom Matice slovenskej, Štefanom Moysesom si zaumienili, *aby sa dialo všetko v zmysle ukrižovaného Pána Ježiša Krista.*

Národom svätým a požehnaným budeme len vtedy, bratia a sestry, keď sa v ňom a medzi nami bude uplatňovať Božie milosrdenstvo a láska. Nech je toto záväzok pre všetkých nás, aby keď sa o rok pri tejto príležitosti stretneme, povedali sme si, že sme tu dnes neboli nadarmo. Amen.

Modlitba

Milostivý a dobrotivý Otče, oslavujeme Ťa radostne, že si nám býval príbytkom od pokolenia až do pokolenia. Ďakujeme Ti, že si aj náš národ povolal do svojej služby a obdaril ho k tomu svojimi hrievami. Ďakujeme Ti, že si našim predkom poslal v dávnom čase so Sládkovičom povedané z krajín tamtých, kde slnce vychodí, postavy dve, svätpokoj a svätvieria vyvodí, vierozvestov Cyrila a Metoda a potom, keď sa národ opäť ocitol v časoch ťažkých pokušení konfesionálnych zápasov, ďalšie dve sviece v podobe vzácných božích služobníkov – Kuzmáňeho a Moysea, zvestovateľov zmiery, pokory a Bohapravdy.

Prosíme Ťa, ochraňuj náš národ i naďalej, buď mu stále Hradom prepevným, aby žil v jednote ducha vo zväzku pokoja, a maj nás i našu drahú vlasť stále vo svojej ochrane.

Spravuj všetky naše vrchnosti Duchom svojim Svätým, aby zlo odstraňovali a dobro a pokoj napomáhali. Za to všetko nech je Tvoje sväté meno ustavične chválené a zveľebované, teraz v tejto našej zemskej vlasti a raz v Tvojej nebeskej ríši. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Slovo do pamätníka nového Evanjelického gymnázia v Martine

Vážení členovia cirkevného zboru, bratia a sestry,
dnes, 1. septembra 2013, pri otvorení Evanjelického gymnázia v Martine, sa stávame súčasťou kontinuity túžob, želaní a modlitieb našich predkov, ktorí sedávali v týchto laviciach. Lebo podobne ako vtedy, pri otváraní Nižšieho slovenského evanjelického patronátneho gymnázia – pôvodne patentálneho – v roku 1866, bolo toto gymnázium prijaté s veľkou radosťou nielen v Martine, na celom Slovensku, ale aj na všetkých úrovniach cirkvi. A tak je to aj dnes.

Evanjelickým gymnáziom sa hlásime k skvelým výsledkom, ktoré vtedajšie gymnázium dosahovalo aj napriek zlej materiálnej situácii, ako o tom píše Jozef Nedobry, správca školy: *Povedzme si pravdu. A tá pravda znie: evanjelické gymnázium turčiansko-sväto-martinské nemôže v úplnosti svojej dlho obstáť, ak sa nepolepší jeho hmotný dobrobyt. Ale keď toto vyslovujeme, spolu pevne veríme, že sa zlepší hmotný dobrobyt jeho, a tak i trvácnosť jeho zabezpečená bude. Veríme to preto, lebo silne veríme, že je naše gymnázium v rukách Božích, lebo nezvratne veríme v zázračný prst Boží, ktorý sa dotkne srdc ľudských a vzbudí ich, aby prispeli výdatnou pomocou svojou pre naše evanjelické podgymnázium martinské. My takto veríme!*

Veríme spolu s našimi predkami, že naše gymnázium je v rukách Božích a aj s vašou pomocou, bratia a sestry v Kristovi, bude pokračovať v slávnej histórii 1. slovenského gymnázia v Martine.

Vážení študenti, teraz už študenti 1. ročníka evanjelického gymnázia, dnes sa stávate súčasťou histórie aj vy, lebo aj vy ste odpovedou na túžby, želaní a modlitby členov cirkevného zboru, ale hlavne vtedajších študentov 1. slovenského gymnázia a ich skvelých profesorov. Dovoľte mi sprítomniť atmosféru, ktorá panovala pri zatváraní gymnázia tak, ako ju opisuje O. Škrovina: „Dňa 30. januára 1875 zišla sa o 10. hodine gymnaziálna mládež, donesúc si do školy len *Zpěvník*. Všetci profesori zasadli si na vyvýšenom mieste. Spievala sa pieseň Co Bůh činí, vše dobré jest.... ale už posledné verše prenikavej piesne zatriasli srdcami všetkých a nejednému vynútili slzy z oka. Zatým správca Martin Kramár, až k slzám pohnutý, pomodlil sa.

Modlitbu končil prosbou: *Potešuj nás smutných a opustených, ktorým nemilosrdná ruka najdrahší poklad uchvátila. Uľav bolesti našej, ktorými smutne hľadáme do budúcnosti. Všetep zhora oddanosť a dôveru do srdc nás nešťastných, ktorí s dobrou myslou vstúpili sme boli do roku tohto školského a teraz s uslzeným zrakom pozeráme za zmiznutou svojou nádejou. Učiň, aby z každej slzy našej požehnanie a radosť vykvitli. Tebe, Darcovi a Správcovi sveta i osudov, porúčame všetko, čo nám zármutok i čo nám šťastie prináša. Lebo Ty všetko k dobrému obrátiš!*"

Vy, sestry a bratia, ste odpoveďou na ich modlitby. My sa modlíme, aby zo slz našich predkov nielen kvety vykvitli, ale aj ovocie v podobe vašich dobrých skutkov a výsledkov na slávu Božiu.

Generálny dozorca dr. Ján Vanovič pri 60. výročí založenia nášho gymnázia, ako bývalý žiak, prehovoril o svojich vďačných a milých rozpomienkach a vyslovil želanie, aby v novom gymnázii panoval duch starého dobrého gymnázia martinského. Dal by Boh, aby tak bolo v našom znovuobnovenom Evanjelickom gymnázii v Martine!

JOZEF SOPOLIGA,
RIADITEĽ

Začiatok školy a dvojitý potlesk venovaný prvákom!

Evanjelická spojená škola v Martine má v prvý školský deň jeden krásny zvyk – na prvých školských službách Božích všetci zhromaždení potleskom vítajú nových prvákov. Tento rok však bola naša radosť z opätovného stretnutia ešte o niečo väčšia – zvučným potleskom sme vítali nových škôlkarov evanjelickej materskej školy aj prvákov nového evanjelického bilingválneho gymnázia.

Pedagogický tím Evanjelickej spojenej školy v Martine, pod ktorú organizačne patrí škôlka, základná škola i gymnázium, sa tento školský rok rozrastie o dvoch cezpoľných pedagógov. Dlhým potleskom škôlkari, žiaci a gymnazisti preto privítali aj svojich nových lektorov. Prvý z nich prichádza na Slovensko z Anglicka a žiakov bude učiť „britskú“ angličtinu, druhý lektor „americkou angličtinou“ žiakov naučí teóriu a dejiny hudby. Obaja lektori sa tešia na pôsobenie v Martine a na svojich žiakov, ktorých chcú viesť nielen k poznávaniu angličtiny, ale aj k tvorivému a zábavnému spôsobu učenia sa cudzieho jazyka.

Slovami riaditeľa školy Jozefa Sopoligu začínajú „gymnazisti skutočne historicky, pretože sa budú učiť v budove a triedach vôbec prvého slovenského gymnázia“. Patronátne gymnázium v Martine má tak v novodobej histórii svojho pokračovateľa. Práve dnes, v prvý školský deň, sa tak začína naplňovať jedna z vízií Evanjelického gymnázia v Martine – „pokračovať v tradícii vysokokvalitného a priekopníckeho evanjelického vzdelávania v slovenskej histórii“.

Po prvých školských službách Božích v martinskom evanjelickom kostole sa žiaci pobrali do tried, kde budú absolvovať vyučovanie.

Milan Kubík, zborový farár, žiakov a študentov požehnal a zaželel im veľa úspechov v štúdiu v novom školskom roku. Prítomných zaujal aj prezradením tajnej dohody personálu školy: „Dnes sa žiaci ešte učiť nebudú, ale zajtra ich už čaká prvá písomka.“ Študenti sa pousmiali, pretože dobre vedia, že akékoľvek budúce testy či písomky určite zvládnu. Za úspechmi šikovných žiakov totiž stojí úspešná Evanjelická spojená škola v Martine – veríme, že najlepšia škola v našom regióne.

HEDWIGA TRÁČOVÁ

Navštívili sme našich bratov a sestry v Hoogeveene

Na pozvanie partnerského cirkevného zboru z Hoogeveenu uskutočnila skupina ôsmich členov nášho cirkevného zboru v dňoch 12. až 16. septembra 2013 návštevu Holandska. Aby sme mohli pozdraviť a potešiť členov nášho partnerského cirkevného zboru aj piesňami, takmer všetci účastníci boli vybraní z členov nášho spevokolu: Andrea Borcovanová, Mojmir Ďurík, Jaroslav Chalupka, Jaroslav Karásek, Janka Kušmireková, Alenka Šajdáková a Michal Valčo. Skupinu viedol brat farár Milan Kubík.

Cesta tam, 12. septembra, bola dlhá a únavná. Nakoniec sme tých vyše 1 200 kilometrov zvládli za 16 hodín, aj s viacerými, vynútenými prestávkami na diaľnici. Najdlhšia (1,5 hodiny) bola pri Berlíne – to sa už Aďka Borcovanová rozhodovala „pokračovať ďalej pešo“. Po príchode do Hoogeveenu si nás rozdelili domáci po dvoch na ubytovanie.

V piatok dopoludnia sme navštívili neďaleké mestečka Giethoorn a Blokzijl, kde sme sa oboznámili s veľmi domyselným a stáročiami overeným systémom odvodňovania územia od morskej vody. Holandskí inžinieri – hydroológovia sú v tejto oblasti svetová špička. Tam, kde boli pred pár desaťročiami prístavy a rybárske člny, pestuje sa dnes kukurica a iné plodiny. Len oznamovacia tabuľa pri ceste nás upozornila, že sme napríklad 6 metrov nižšie, ako je hladina mora, a pritom sme cestovali cez pekný les alebo lán kvetov. Zaujímavá bola návšteva kalvínskeho chrámu v Blokzijl, kde bola dominantná veľká kazateľnica a organ, chýbal však oltár a akákoľvek výzdoba na stenách. Výbornú akustiku sme otes-

tovali piesňou. V piatok popoludní sme spoločne s hoogeveenskými členmi zboru pripravili holandsko-slovenský večer. Ponúkli sme im tradičné slovenské výrobky zo syra, a to oštiepky, parenicové korbáčiky, nátiertku z bryndze, a k tomu pivo Zlatý Bažant. Vo vyšiváných košeliach sme prezentovali šikovné ruky našich žien z krúžku ručných prác a spievali sme kresťanské mládežnícke piesne. Pridali sme aj niekoľko ľudových piesní. Jaro Chalupka zahral na gajdách a Mojo Ďurík ho sprevádzal na flaute a píšťalke.

V sobotu pre dažď zrušili naši priatelia vychádzku na bicykloch a venovali sme sa interiérovým prehliadkam. Pozreli sme si posledný zachovaný a funkčný veterný mlyn v meste, boli sme v najstaršom protestantskom Veľkom kostole, kde sme si aj zaspievali, a navštívili sme miestne múzeum. Popoludní sme šli do múzea vo voľnej prírode, kde sme videli obydlie holandských prapredkov, ktorí žili vo veľmi ťažkých podmienkach, obkolesení močiarimi, a trpeli nedostatkom pôdy na poľnohospodárske využitie. Návšteva týchto dvoch múzeí nám ukázala, z akých skromných a ťažkých pomerov vzišli súčasníci, ktorých životná úroveň je jedna z najvyšších v Európskej úrovni. Zachovali si však ekonomickú triezvosť a skromnosť. Za tieto dni pobytu som nevidel v Hoogeveene, ktorý je porovnateľný s našim mestom (60 000 obyvateľov), ani jedno osobné luxusné auto (tzv. tereniaky) v uliciach, čo v Martine vidíme na každom kroku.

V nedeľu predpoludním boli spoločne služby Božie, kde sme spievali slovenské a anglické piesne, tiež jednu spoločnú

s domácim spevokolom Devotion. Chrám bol plný, domáci odhadovali počet prítomných do 400 osôb. Ľudia mali radosnú náladu, rozdávali úprimné úsmevy a také boli aj naše spoločné rozhovory. Spevníky sa tam nepoužívajú, texty sa premietajú na plátno. Zbor má t. č. už len jedného kňaza, ktorý s obetavou manželkou organizuje celotýždňový duchovný život v zbere.

V Holandsku je celková odluka cirkvi od štátu, zbory si musia sami financovať celú prevádzku, plat kňaza, jeho byt, takže je tendencia tieto náklady racionalizovať a zlučovať cirkevné zbory. V súčasnosti je v Hooegevene päť zborov, čo je podľa vyjadrenia domácich potrebné redukovať. Priemerné mesačné príspevky jednej rodiny na zbor sú vyše 100 eur. Členmi zboru sú aj niektoré sociálne rodiny, ktorým sú príspevky na zbor podstatne znížené, resp. odpustené. Mnohí dôchodcovia sa venujú dobrovoľne sociálne odkázaným rodinám a raz mesačne ich pravidelne zásobujú potravinami. V súčasnosti majú patronát nad 150 eko-

nomicky slabými rodinami, t. j. takými, ktoré majú mesačne k dispozícii (po odpočítaní pravidelných platieb, nájom, atď.) menej ako 280 eur na 4-člennú rodinu. Táto aktivita sa uskutočňuje mimo cirkevného zboru a je spoločensky, teda morálne, veľmi cenená. Naš domáci dostal za túto dlhoročnú aktivitu Rad holandskej kráľovnej.

Cesta domov bola omnoho pohodlnejšia. V nedeľu popoludní sme cestovali 6 a pol hodiny do Gothy (Nemecko), kde sme prenocovali. V pondelok ráno, 16. septembra, sme sa stretli s milou sestrou Dorotheou Hansen, ktorá navštívila náš zbor 20-krát a bola našou učiteľkou v diakonii. Nechala pozdravovať sestry z krúžku ručných prác, Danku Balkovú a celý martinský cirkevný zbor. Stretnutie s touto, už 82-ročnou dámou plnou nehy, úsmevu a radosti bol pre nás obrovským zážitkom.

V Božej ochrane sme sa všetci vrátili v pondelok 16. septembra večer domov do Martina.

Jaroslav Karásek

Ďakujte Hospodinovi, lebo je dobrý, lebo naveky trvá Jeho milosť.

Toto je deň, ktorý učinil Hospodin: jasajme a radujme sa v ňom!

Ó Hospodine, pomáhaj! Ó Hospodine, popraj zdaru!

Požehnaný, kto prichádza v mene Hospodinovom! Požehnávame vás z domu Hospodinovho.

Hospodin je Boh, On nás osvietil. Priviažte obeť povrazmi o rohy oltára!

Ty si môj Boh, Tebe ďakujem; Bože môj, chcem Ťa vyvyšovať.

Ďakujte Hospodinovi, lebo je dobrý; lebo naveky trvá Jeho milosť!

Ž 118, 1, 24-29

Bola nádherná slnečná nedeľa 13. 10. 2013
a my sme slávili v našom chráme

Pod'akovanie za úrody zeme

Pán Boh nám požehnal mnohé vzácne dary aj tento rok. Nielen v našich záhradkách sa toho veľa urodilo, ale veľa požehnaného sme vďaka Bohu prežili aj v našom cirkevnom zbore. Na službách Božích nás brat farár povzbudil slovami Písma Svätého udalosťou o nasýtení zástupov, piesňou slávnostné zhromaždenie pozdravil spevokol, mládež aj deti z EŠS a krstom sme do Božej rodiny prijali troch nových členov. Plní radosti a chvály ďakujeme milujúcemu Bohu za Jeho milosť a požehnanie a vyprosujeme si Jeho vedenie pre všetkých aj naďalej.

Touto cestou srdečne ďakujeme aj všetkým vám, ktorí ste prinášali rôzne dary zo svojich záhradiek, pomohli pri upratovaní priestorov kostola po výmene okien a pripravili krásnu výzdobu pre dnešnú slávnosť.

LH

Milujte Malý katechizmus

(Na pamiatku Reformácie)

Katechismus.

To gest:

Kraticke obsazenij a wy-
klad přednich článků Wyrů
a Náboženství Křesťanského/ čemuz se
Libé Křesťanství/ a zvláště Děje
by w Školach/ počátečné wys-
věgij.

D. Mart. Luther.

Mathus w 19.

Nechte Děje/ a nebraňte jim gýti ke
mně/ nebo takowých gest Kra-
lowství Nebelě.

Wytisšteno w Bardejowe
Štrž Dávida Gutgesella.

M. D. LXXXI.

Lutherov Malý katechizmus sa zrodil v roku 1529, vo vypätých reformačných časoch, ktoré priniesli zápas o obnovu a nápravu kresťanskej cirkvi. Vzácný muž slovenského 17. storočia, Tobiáš Masnicius, ktorý pôsobil ako farár v Turci na Blatnickom hrade a v kostole sv. Ondreja neďaleko Sebeslaviec, sa do slovenských dejín zapísal knihou Wywolená Boží Winnice obnovená... (Drážďany, 1680). Keď do nej štylizoval pasáž o Lutherovom katechizme, napísal pamätne slová: *Když spovolení a Nařízení J. M. Kurffirssta/ D. Luter Cyrkwe a Chrami Paně w zemi Saské ponegprve /leta/ 1527. pro naprawenj wystupků a nedostatků/ w Učenj a Mrawjch/ nawštěwowal. Widel welmi miserny spůsob mnohych Cyrkwi/ zwašť na Wesnicych welikau nedbanliwost a zamotany običeg w Učenj Knežj/ ano hanebnou hlupost lidu/ takže ani Modlitby Paně/ ani Wěřim Boha/ ani Desatero Božich Prikazanj/ rikati neuměli mnohem méně tomu rozumeti mohli. Aby tedy běh Ewangelium Swatého a prospech/ negistým Kazanjm/ Kněži nezdrzowali a nezamestknawali/ ale aby y Posluchači Wiry swě grunt poznati a z Wyznánj odpowidati mohli/ D. Luther Katechismus dwogj /to gest/ Kratické obsazenj a Weyklad přednich článků Wiry z Pjsem Swatých sepsal /a leta/ 1529. Menssj Mesyce Ledna: Wětssj pak Mesyce Rzigna na swetlo wydal/ který yhned z rozkazu Kurffirssta kněžj přijali am wedle toho lid wedli a učili.*

Malý katechizmus vyšiel na Slovensku prvýkrát tlačou v roku 1581 ako vôbec prvá – najstaršia slovenská kniha. Vyšiel v Bardejove v tlačiarni Dávida Gutgesella. Do slovenského historického vedomia sa zapísal ako Bardejovský katechizmus. Z vydania sa zachoval jediný – silno poškodený výtlačok, ktorý uchováva Slovenská národná knižnica v Martine.

(MK)

*Či vám neotvorím okná nebies
a nevylejem na vás až nadbytok
požehnaní!*

MAL 3, 10

„Sladké je svetlo a príjemné je očiam vidieť slnko.“ (Kaz 11, 7). Tento odkaz pisateľa, označený ako „rada mladým ľuďom“ nám môže slúžiť aj ako podnet, jeden z dôvodov, či vysvetlenie, prečo sme sa rozhodli v našom zbere pre pomerne veľkú investičnú akciu – výmenu okien na kostole. Nechcem tým povedať, že naše okná boli také špinavé, že sa Božie svetlo cez ne len horko-ťažko predieralo. To nie! Naše okná patrili k pamätníkom, ktoré si svoje dávno odsľúžili, a nastal čas, aby uvoľnili miesto novým, dokonalejším. Už naši predchodcovia posilnili pôvodné jednoduché vonkajšie okná radom vnútorných, aby tak zlepšili tepelné vlastnosti kostola a zabránili každoročnému namrzaniu v zimných mesiacoch.

Čas sa však podpísal aj na takto upravené okná a podnety niektorých členov zboru vyzývali presbyterov „robiť niečo aj s oknami v kostole“. Nedalo sa však robiť všetko naraz, viaceré opravy dostali prednosť (rímsa kostola, fara, kostolnícky byt). Podľa finančných možností a často aj zahraničných príspevkov na konkrétne práce sa museli výmeny okien posúvať. Až tohtoročné januárové zasadnutie presbyterstva poverilo bratov Tkáča, Poláka a Karáska prerokovať s Pamiatkovým úradom podmienky a možnosti výmeny okien. Tieto práce boli aj podľa návrhu inžiniera architekta Jána Gustiňáka zaradené do 3. etapy revitalizácie Memorandového námestia. Pri ich financovaní sa predpokladalo so žiadosťou a využitím grantov tzv. Nórskeho fondov ako aj príspevkom mesta Martin v rámci úpravy pešej zóny. Plány však zostali nezaplnené a hlavne s finančnou realitou sme sa museli popasovať sami. Vďaka ochotným darcom a zvýšeným oferám v prvú nedeľu v mesiaci sme mohli osloviť dodávateľskú firmu, ktorá nám bola

ochotná za primerané finančné náklady vyrobiť a osadiť nové okná.

O výbere dodávateľa – VDD Orava, s.r.o. z Novote – rozhodli kladné preferencie a ohlasy na kvalitné práce vykonané na kostole v Moravskom Sv. Jáne a martinskóm Múzeu Andreja Kmeťa. Zručnosti dodávateľa sa ukázali na vzhľade vyrobených okien, ako aj rýchlosti ich výmeny. Odstrániť pôvodné a osadiť 12 veľkých a 9 menších okien trvalo oravským majstrom necelé 4 dni. Aktívne im počas celej výmeny pomáhal brat kostolník Peter Rysula so svojim pomocníkom Ivanom Chovanom z Važca, ktorí vykonali všetky murárske práce. Veľká vďaka patrí aj všetkým, vyše 55 brigádnikom, ktorí za nezištnej pomoci pracovníkov upratovacej firmy brata Miloša Froľa dokázali taktiež za rekordný čas vyčistiť kostol a poumývať nové okná.

Po nainštalovaní darov Božej prírody sa mohli nedeľné slávnostné služby Božie Podakovania za úrody zeme uskutočniť pod svetlom nablýskaných lustrov a slnečného svetla, ktoré novými oknami naplnilo nielen chrám Boží, ale aj srdcia všetkých prítomných. Vďaka patrí hlavne Pánu Bohu, že pri takých náročných prácach sa nikomu nič nestalo. Veríme, že s Jeho pomocou sa nám ešte podarí aj vymalovať interiér kostola.

DANIEL BORCOVAN

Naši kostolníci

Veľkým požehnaním pre každý cirkevný zbor sú dobrí kostolníci. Veď dobrý kostolník je pravou rukou farára, dušou kostola a jeho okolia. Jeho prácu a prítomnosť vidieť a poznať či cítiť všade. Aj takýmito slovami by sme mohli charakterizovať našu Zuzku a Petra Rysulovcov. Ako sme ich už oспievali v kupletoch, mali sme veru šťastie pri výbere – bola to dobrá voľba. Predchádzajúcich kostolníkov – mladých mužov – nahradila zrelá žena, ktorú vo všetkých aktivitách podporuje zručný muž. Krátko po ich nastáňovaní do kostolníckeho bytu rozkvitli okná, schody a okolie farskej budovy rôznymi kvetinami. Aj v kostole sme začali cítiť starostlivú „ženskú ruku“. Estetické ctenie a videnie Zuzanky však často dotvárali a dotvárajú šikovné ruky Petra. Akoby šibnutím čarovného prútika sa mnohé pokazené veci, prístroje a stroje po niekoľkoročnej odmlke dali opäť do chodu. V garážach, vo farskej záhrade, ale aj v kostole dostali mnohé veci opäť svoje stále miesto a nepotrebné „haraburdie“ sa odobralo do Ekopolisu. Muž „tisícich remesiel“, ako by sme mohli Petra pomenovať, sa prejavil aj pri úpravách obidvoch farských bytov, opravách zatekajúcej strechy na farskej budove a tiež odpadu dažďovej vody. Neprekvapili ho ani vrtochy vežových hodín a zvonov. Nebojí sa elektriny ani motorov všetkých druhov. Ani po výmene okien nestál bokom. Zobral si dovolenku a so svojím kamarátom Ivanom ponáňovali a zapucovali špalety okolo nových okien, silikónom vytmelili drobné špáry. Ako ho poznáme, určite nezostane bokom ani pri maľovaní kostola. Ohotne vystrieda Zuzku a pomáha službu konajúcim presbyterom pri vchode do kostola. Spoločne ponúkajú Evanjelického posla spod Tatier a starajú sa o duchovný rast návštevníkov služieb Božích, upozorňujú na novinky v kresťanskej literatúre. Kostol je vždy upratovaný, všetky rúcha a liturgické nádoby čisté a podľa agendy vymenené –

toto je zásluha kostolníčky Zuzky. Bdie aj nad čistotou obrusov v zborovej sieni a poriadkom po nie vždy upratovaných stretnutiach. Často ju vidieť v jesenných dňoch s motorovým „fukárom“ robiť poriadok so suchým listím, či v zime tlačiť odhŕňač snehu. Nebojí sa žiadnej roboty. Možno aj preto sa venuje reštaurovaniu starého dobového nábytku a svoje umelecké nadanie dokáže prejavíť aj farbami. Obidvaja kostolníci sú výbornými spevákmi a tanečníkmi, odchovaní na važeckých folklórnych a cirkevných tradíciách. Radosť a veselosť priam žiaria z ich tváří, takže vôbec nemajú núdzu popri rodine aj o nových priateľov, s ktorými sa radi a ochotne so všetkým podelia. Ďakujeme Pánu Bohu, že nám ich z podtatranského Važca do Martina poslal, a veríme, že im aj Turčianska záhradka a evanjelický zbor v Martine natrvalo prirastie k srdcu.

DANIEL BORCOVAN

Takí, čo sú zďaleka, prídu a budú stavať chrám Hospodinov. I poznáte, že ma k vám poslal Hospodin mocnosť. Splní sa to, ak budete naozaj poslúchať hlas Hospodina, svojho Boha.

ZACH 6, 15

Treba napísať esej: Niečo ako Nultý bod Slovenska, alebo: Perverznej Slovensko, alebo: Slovensko chrbtice zbavené, alebo Slovakia: smutná vdova po duchu, alebo: Komu v Slováckii žiť chorošo; akúsi správu o stave ducha, morálky a kultúry na Slovensku – bez takéhoto uvedomenia, evidovania istých záporných, ale základných vecí nie je možné ďalej písať, účinkovať v kultúre, u mňa v literatúre – kritike.

Július Vanovič: Listy zo starého dvora

Z LISTU O JÁNOVI ALEXANDROVI SITÁROVI

Celebrity – rovná sa osobnosti zdanlivé, len neosobnosti alebo osoby a osôbky. Lebo osobou sa rodíme, ale osobnosťou stávame: a to nie šikovnícky, úspechom v podnikaní, privatizovaní a zbohatnutí, ani nie poslancami či ministerskými kreslami, miliónárskymi vilkami a desaťmilionovými ziskami, klamstvom a tunelovaním, ani nie hustotou frekvencie svojho mena v bulvárnych tlačovinách, ale: – duchovným a mravným snažením celého života, jednotou a stálosťou v názoroch, čiže vernosťou seba samému aj nadosobným hodnotám: vo vlastnom konaní a presvedčení. Vernosť aj v politických režimoch, ktorým vravíme totalitné, najmä v tom poslednom, najtotalitnejšom. Jednota, stálosť, vernosť, neprotirečivosť čiže: *charakternosť* – tá sa ukáže rovnako v dielach ducha a tvorby: v umení a kultúre, ako v politickej strane, politickom živote, vo vedeckých ústavoch SAV, aj v podnikaní, obchodovaní, súdnom, policajnom či administratívnom konaní; vo funkciách aj podriadených miestach, slovom, všade.

Buďte si istí, že takýchto ľudí – schopných, invenčných, vzdelaných a zároveň charakterných – medzi okiadzanými, oslavovanými a preferovanými, skrátka vystrkovanými na verejnosť, na masovo viditeľných miestach nenájdete; žijú a pracujú obyčajne tam, kde ich tí úspešní a mocní nepotrebujú, často odstrkujú, marginalizujú aj zamlčujú.

Takýchto ľudí nevidno, takýchto ľudí treba hľadať. A keď ich náhodou nájdete alebo náhoda života, skrat v jeho antilogike ako šťastie a zázrak vám ich podhodí, ďakujte osudu, že sa tak stalo.

Čítali ste v slovenskej kultúre takúto alebo podobnú úvahu, ako je úryvok z nasledovnej? Mal ju napísať, takto mal cítiť a rozmýšľať niekto z literatúry alebo kto sa v nej za niekoho vydáva; spisovateľ, slovesný tvorca je predsa zástupcom hodnôt, duchovných, estetických, mravných, spoločenským tejto reči zdedených aj nesených, a nepočuli sme, aspoň ja o podobnom svedectve pánov na vyvýšených postoch neviem.

„Keď sa po vojne komunisti podporovaní väčšinou dostali k absolútnej moci, myslel som si, že zahľahla na nás hustá hmla a každý prežitý deň nás vzdaluje od minulosti,

od porozumenia tomu, čomu sme rozumeli, že sa v čomsi strácame a stratíme a prestaneme byť samými sebou. Nepredstavoval som si, že sa za takú dlhú dobu vzdialíme aj od svojej budúcnosti tak ďaleko, že ani tej neporozumieme a stratíme jasný zmysel a porozumenie, čo vlastne očakávame od života a načo žijeme. Bol to naozaj život akoby v hmle, na nič nebolo dovidieť a nebolo dovidieť ani krok dopredu, von z tmy, zdalo sa, nie že sa to nikdy neskončí, ale akoby sa dialo čosi, čo malo akýsi nezrozumiteľný začiatok, ale žiadne pokračovanie, žiaden koniec, takže akoby čakanie vôbec buď stratilo, alebo nemalo zmysel. Na čo vlastne čakať? Nemali sme žiadne predstavy, čo vlastne chceme alebo čo by sme vlastne mali chcieť, či je vôbec niekto, čo si o nás myslí, že sme niekto, kto má čosi čakať, kto na niečo čaká, kto má nejakú budúcnosť. Týmto si akosi vysvetľujem to neustále blúdenie, zmätky a pletky, čo sa dejú po celú tú dobu od prevratu a nemajú konca kraja.“

Ján Alexander Sitár po maturite (1944) na martinskom gymnáziu chcel ísť na evanjelickú teológiu – mal zabezpečenú už izbu v teologickom domove, ale vedený tým istým duchom išiel do povstania: bol pobočníkom vedúcej hlavy SNP v Turci, vtedy npr. Viliama Žingora. Ranený v bojoch – hmatal si rukou otvorené vnútornosti – vyliečil sa a zostal v partizánskych akciách do príchodu frontu. V novembri 1949 – dvadsaťštyriročný, čerstvo ženatý – zavretý v „zradnej Žingoriáde“ s desiatkami Turčanov.

Obvinený z vlezrady s navrhovaným trestom smrti, ktorú ako reálnu možnosť žil celý jeden rok, z toho trištvrté roka v samotke – kobke komárňanskej väznice, kde sa nemohol ani vystríeť. Pri vypočúvaní bitý a týraný do straty vedomia; najvyšší trest zmenený na 16 rokov v „nápravnom tábore“. Zažil Jáchymov a uránové bane, zažil väzenské baraky aj dozorcov-sadistov s bitím, nadávkami a psami, zažil spoluväzňov-udavačov, ostatné drôty, zažil zabíjanie bezbranných pred sebou – slovom, zažil peklo na zemi. Po 10 rokoch ako 34-ročný amnestovaný – so stratou najlepších životných rokov. Schopný a tvorivý živil sa prácou rúk aj rozumu; s vnútornou skúsenosťou vyhostenca, neznámou, nepochopiteľnou aj najbližším: niesol si ju charakterne až do novembra 1989, po ktorom prežíva nové, už definitívne sklamanie. Človek nepoužiteľný a nezmeniteľný. Život na román, postava akoby modelová: tragický hrdina našej doby; s plným významom substantíva i adjektíva.

„Členov komunistickej strany na Slovensku a v Česku boli milióny. Desaťtisíce boli v tajnej polícii, v ozbrojených robotníckych oddieloch, skomunizovaní dôstojníci a politickí poverenci ovládali armádu, zvláštna vycvičená armáda nepriedyšne uzavierala štátne hranice, medzi ľuďmi pôsobili desaťtisíce vyučovateľov komunistickej nauky a desaťtisíce zradcov, odpočúvateľov, agentov, donášačov a udavačov. Ani sa nedá porátať, koľko ľudí žilo z práce, ktorá dávala skutočný dlhodobý zmysel životu, a koľkí sa na nich len priživovali.

Táto strašná sila zla nakoniec nemala voľby, nemala východiska, prelomila sa, podlomila sa, spuchrela a zvalila sa, ale tento strašný netvor zostal nažive, s nami a medzi nami, od počiatku prerastal do nás ako rakovina, je v nás, pohltil nás a vrástol do nás, nezbovime sa ho, ak s ním aj my nezanikneme. Nemali sme a nemáme moci, nepripravili sme sa, nepreukázali sme schopnosť obhájiť svoju postać a nepodľahnúť väbeniu jeho sirén, pripraviť sa a odolať, niet moci, čo by ho zničilo ako nacizmus.

Ale hľa, napriek dorastaniu a odrastaniu pod vlastnou strechou, v našom rodnom

dome aj suchých ratolestí, aj divejších, ochorených potomkov je nadostač. Najzjavnejšou vlastnosťou dnešného slovenského diplomata a zvoleného vynesenca je netrpezlivosť urobiť čokoľvek poriadne. Ohúriť, opantať, ovplyvniť, ľapotať úprimne znejúce lži a vedomé podfuky. Prázdne frázy štylizované do múdro vyzerajúcej nezrozumiteľnosti, alebo zrozumiteľná logika, čo sa v nasledujúcej vete zmení na pravý opak. Záplava cudzích slov a prevzatých povrchných pojmov v jednej vete. Za vlasy priťahnuté? Nie, len šikovné a ak sa to naučíme, aj ľahké, hoci obludné a priehľadné, ale sme bezmocní, nevieme si s tým podľa našich poriadkov a v našej nehybnosti poradiť. Je to ničivé a zničujúce? Skoro všetci, vzdelanci, cynici, romantici, aj v potu tváre na svoj chlieb zarábajúci, tak ako aj zbohatlíci a úžerníci bez svedomia, asertivisti na domáci spôsob, podfukári a hochštapleri, advokáti vrahov a zločincov, podvodní politici, ozbrojenci, policisti a zloději, chmatáci vo veľkom, pijani a narkomani, všetci sa rúti-me do diablovho hrtana, niet sily, ktorá by zmenila smerovanie do tejto krútiľavy. Niet sily, ktorá by pred týmto zmarom uchránila naše deti, čo sme privedli do života. Rodia sa nevinné, my ich svojím rozštiepeným životom vedieme do záhuby. Ako vyzerá táto záhuby, čo sa s nami stane? Predzvesťou je to, čo sa s nami deje, akí sme a ako si siahame na životy a istoty. Akoby nad nami nebolo svetlej nádeje, len víchrica neuspokojiteľnej chytivosti, závisť, obžerstva, zloby a nedočkavosti, nepostojnosti. Nerest' v správe verejných vecí, usilovnosť a rastúca spôsobilosť k podvodu, prefikanosť intelektuálov a pochlebňikov, nezmieriteľná rozhodnosť a neomylnosť v zločine u machthabende a ľahostajnosť, odovzdanosť a zaostalosť u machtleidende.”

Takéhoto, osemdesiatdvaročného hrdinu si dovoľujem pozdraviť zo svojho starého dvora, z miesta, na ktorom postál a snal klobúk, lebo tam dokonal jeho spoluväzeň, môj otec.

Veru: ako Ján Alexander, i ja „často jsem měl pocit, že Bůh z tohoto světa odešel, že Bůh svět i člověka, i mne samotného opustil. Hlavní zkušeností, jež v době, v níž jsem musel žít, provází lidská společnost a civilizace, je ovšem opuštěnost Bohem. Žijeme v době, kdy triumfuje fátum,“ tak hovorí náš pozemský spolupútnik Nikolaj Berďajev.

„Nezaváhali odstrániť, skoncovať so všetkými svojimi odporcami. Skoncovali s nimi ich pozatýkaním, surovým bitím, hladom, zimou, obvinením z toho, čo neurobili, ale čoho sa od nich obávali, že im nebudeme odporovať, iba útrpne, pomenovali to zločinom, hoci sami nezastupovali právo, ale len násilie a bezprávie, a nič ich neoprávňovalo odpor nazvať zločinom. Zabíjali nás potupným obesením, zabitím pri výsluchu alebo pri pokuse prejsť cez hranice, pri zatýkaní alebo v otrockej robote, pri dobývaní uránovej rudy pre sovietske atómové zbrane. Oddelili nás od našich žien, našich detí a rodiny a od ostatných ľudí za neprestupné vysoké múry alebo za viacnásobné ploty z pichľavého drôtu, osvetľované v noci, strážené vojskom a svorkami zabijackých psov, v koncentračných táboroch pohraničného Jáchymova. Pri nedostatočnej strave, v nedostatočnom oblečení, v neustálej zime a bez spodnej bielizne v krvavých a potrhávaných uniformách po nemeckom vojsku a v otrockej robote v mokrých uránových baniach. V takýchto podmienkach sa pre väzňov začínalo dolovanie uránovej rudy v Jáchymove pre sovietske impérium...”

Môže byť niečo dobré na farizejoch?

ADRIÁN KACIAN

(Alternatívny a možno provokujúci pohľad na farizejov v dobe Ježiša Nazaretského)

Povedať niečo pozitívne o farizejoch v kresťanských kruhoch je nielen neobvyklé, ale aj provokujúce tvrdenie. Veď čo už môže byť dobré na tých pokrytcoch, ktorí čistia zovňajšok čaše a misky, ale vo vnútri sú plní lúpeže a nemiernosti (Mt 23, 25)? Veď aj v kázňach a príhovoroch vystupujú takmer vždy v negatívnej polohe ako príklady formálnej viery „pre oko diváka“ či ako namyslení „skutkári“, pyšní na svoje zásluhy. Tento dlhodobý a väčšinou negatívny obraz farizeja sa odrazil aj v rozšírení významu a použitia samotného slova farizej. Toto slovo už dávno neoznačuje len príslušníka židovskej nábožensko-politickej skupiny, ale zaznieva napr. aj v dnešných politických slovných prestrelkách, kde sa používa ako synonymum slova pokrytec. Postava farizeja preto slúži hlavne ako čierne pozadie, na ktorom jasne vyniknú pozitívne vlastnosti veriacich kresťanov. Tak čo už môže byť dobré na farizejoch?

S dávkou sarkazmu by bolo možné povedať, že je to aspoň tento negatívny obraz farizeja, ktorý môže odstrašiť veriacich kresťanov od pokryteckej viery. Avšak praktická skúsenosť ukazuje na nefunkčnosť toho strašiaka, keďže aj medzi nami kresťanmi je pokrytctva až až. Dobré vieme, že pokrytctvo je fenomén vlastný všetkým náboženstvám, takže prílepiť ho iba na farizejov nie je celkom kóšer. Na druhej strane spokojne možno tvrdiť, že aj v Ježišovej dobe sa našlo dosť úprimných farizejov, pre ktorých pokrytctvo určite nebolo súčasťou ich náboženského programu. A keďže v našich ze-

mepisných šírkach už čosi vieme o probléme kolektívnej viny, hodiť všetkých farizejov do jedného vreca s nápisom „pokrytci“ je nielen ďaleko od pravdy, ale najmä svedectvom o mentálne podvyživenom obraze sveta, ktoré rozoznáva len bielu a čiernu farbu. Nie náhodou tento obraz sveta dostal zelenú vo zvrátených ideológiách, ako je napríklad fašizmus, ktorý chcel nielen farizejov, ale všetkých židov zavrieť do koncentračných táborov, aby nemohli nijako pošpiniť bielu vyvolenej rasy.

Proklamovaný alternatívny pohľad na farizejov môže teda prispieť k rozšíreniu nášho obzoru a tým k aktívnejšiemu zápasu voči presadzovaniu princípu kolektívneho biľagu aj v dnešnej spoločnosti napr. vo vzťahu k Rómom, Maďarom, židom, moslimom, komunistom a pod. Zároveň však môže obohatiť aj našu osobnú vieru, keď si nakreslíme reálnejší obraz farizejského hnutia a porovnáme ho s kresťanstvom v 1. stor. n. l. V nasledujúcich riadkoch teda budeme konfrontovať zaužívaný kresťanský predstavu o farizejoch s alternatívnym pohľadom na túto skupinu tak, aby sme dospeli bližšie k realite a nehovorili o nich len ako o pokrytcoch. No a na záver ponúkne porovnanie týchto dvoch skupín tak, aby vynikli skutočné rozdiely medzi nimi a nielen to otrepané pokrytctvo. Predložená alternatíva si nanárokujú status konečného slova o stave farizejov v Ježišovej dobe. Stačí, ak posunie naše predstavy bližšie k realite a obohatí našu vieru a poznanie.

Farizeji ako úhlavní Ježišovi nepriatelia a Jeho vrahovia?

Začneme bežne rozšírenou predstavou, že farizeji boli Ježišovi úhlavní nepriatelia a mali značný, ak nie najväčší podiel na Ježišovej smrti. Je potrebné povedať, že toto tvrdenie nestojí úplne na vode, ale má oporu aj v biblických textoch. Farizeji sú najčastejšie spomínanou a vlastne dominantnou židovskou skupinou v evanjeliách.¹ Pozorný čitateľ evanjelia si rýchlo všimne, že sú to práve farizeji, ktorí sa s Ježišom hádajú, polemizujú, snažia sa ho podchytiť v jeho slovách alebo ich dezinterpretovať. Evanjeliá vytvárajú dojem, ako by farizeji nespúšťali z Ježiša oči, stále sú mu v päťkách, aby nepremeškali žiadnu príležitosť na Jeho kritiku. Toto nepriateľstvo postupom času eskaluje a prerastá až do nenávisť, ktorá vrcholí Ježišovou smrťou. Podľa Mk 3, 6 sú to práve farizeji spolu s herodiami, ktorí nedokážu stráviť Ježišovo porušenie sobotného pokoja a hneď plánujú Jeho vraždu. V týchto intenciách je ich charakteristika ako vrahov z Mt 23, 34 vlastne očakávaná. Takže z tejto perspektívy je negatívna charakteristika farizejov ako Ježišových úhlavných nepriateľov a Jeho vrahov celkom prirodzená.

Avšak pri pozornom čítaní Novej zmluvy (NZ) nadabíme aj na pozitívne príklady farizejov. Zoberme napr. Nikodéma, pravdepodobne druhého najznámejšieho farizeja NZ po Pavlovi z Tarzu. V ich nočnom rozhovore (J 3, 1–21) nevidieť žiadne známky nenávisťi či vražedných úkladov zo strany farizeja.

Skôr ide o akademickú debatu dvoch znalcov zákona, v ktorej Nikodém ľahá zjavne za kratší koniec. Ten istý Nikodém sa Ježiša zastane pred veľkňazmi a farizejmi (J 7, 50). Dokonca sa odváži Ježiša spolu s Jozefom z Arimatie pochovať (J 19, 39), keď Jeho učeníci zbabelo zutekali, zapreli, či triasli sa strachom dobre ukrytí pred očami sveta. Podobne sa správa aj farizej Gamaliel, keď prehovorí v prospech Petra a Jána pre židovskou veľradou (Sk 5, 34–42). Alebo nomenovani farizeji z Lk 13, 31, ktorí varujú Ježiša pred Herodesom. Samozrejme, že sa to štatisticky nevyrovná počtu záznamov o negatívnom prístupe farizejov k Ježišovi a Jeho hnutiu, avšak minimálne naruší dôveryhodnosť predchádzajúcej negatívnej predstavy.

Podobne je to aj s druhou časťou tejto predstavy, a to, že farizeji sa podieľali na Ježišovej smrti. Pozorný čitateľ si určite všimne podstatnú zmenu na strane Ježišovej opozície v okamihu, keď sa dej evanjelií dostane k pašiovému príbehu (Mk 14, 1nn a par.). Kým do udalostí Pašii sú hlavnými Ježišovými protivníkmi farizeji, nástupom pašiových udalostí (Porada kňazov Mk 14, 1nn a par.) farizeji miznú zo scény a proti Ježišovi stoja veľkňazi, zákonníci (Mk 14, 1. 53; Lk 22, 2. 66) a starší z ľudu (Mt 26, 3. 57), prípadne „celá rada“ (Mk 15, 1). Inými slovami členovia židovskej veľrady na čele s jej predsedom veľkňazom. Títo dali Ježiša zatknúť, vypočúvali Ho, obvinili Ho pred Pilátom, ktorý Ho odsúdil a dal popraviť. Farizeji v evanjeliových záznamoch Ježišovho procesu absentujú. Je teda možné viniť

¹ Tento fakt demonštruje aj zbežný pohľad na štatistiku výskytu názvov jednotlivých skupín v evanjeliách. Kým farizejov spomína Nová zmluva (evanjeliá, Skutky apoštolov a raz Pavel v F 3, 5) 98-krát v 93 veršoch, ostatné židovské náboženské skupiny počtom výskytu iba paberajú: sadukajci 14-krát, herodiani 3-krát. Významné nábožensko-politické zoskupenia Židov tej doby, ako eséni či zelóti, sa do NZ dokonca ani nedostali. Osobitnou kategóriou sú zákonníci. Týchto znalcov zákona treba vnímať ako odborníkov, špecialistov, ktorých nábožensko-politická príslušnosť mohla byť rôznorodá. Najčastejšie sa pravdepodobne grupovali u farizejov (pozri Mk 3, 16), ale patrili aj do strany sadukajov, esénov či zelótov. Analógia s dnešnými právnikmi, ktorých nájdeme vo všetkých politických stranách, výstižne ilustruje dobový obraz zákonníkov v dobe Ježiša Nazaretského.

ich z vraždy Ježiša, keď ich evanjeliá v rámci procesu nespomínajú?

Neprirodzená je práve tá náhla zmena Ježišových protivníkov. Bolo by určite prirodzenejšie, keby vygradovanie Ježišovej smrteľnej drámy zahŕňalo práve farizejov ako hlavných protagonistov Ježišovej justičnej vraždy, keďže boli Jeho stálymi oponentmi počas Jeho verejného pôsobenia. Absencia farizejov v Ježišovom procese s najväčšou pravdepodobnosťou svedčí, že farizeji neboli súčasťou tohto procesu. Vlastne nemali ani dôvod, keďže Ježiš ich priamo neohrozoval svojím pôsobením. Boli to práve veľkňazi a im podobní prisluhovači rímskej okupačnej vlády, ktorí sa báli, že by Ježiš mohol strhnúť dav do ozbrojeného povstania proti nenávidenej rímskej ríši (pozri J 11, 48–50). Rím by to samozrejme kruto potrestal a tým by bol zničený nielen národ, ale hlavne ich lukratívne posty, funkcie a majetok. Práve tento chrámový establišment podobne ako Pilát chcel udržať okupačnú *status quo*. Farizeji nepatrili do tejto vyššej triedy a z okupácie nemali žiadne výhody. Ich spory s Ježišom boli skôr na rovine teoretickej interpretácie zákona (pozri debatu s Nikodémom) a Jeho pôsobenie neohrozovalo ich bytie či nebytie. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že s najväčšou pravdepodobnosťou farizeji nemali podiel na Ježišovej smrti.

Avšak ak farizeji neboli zodpovední za Ježišovu smrť, ako potom vysvetlíme to množstvo sporov a väčšinovo negatívny pohľad evanjelií na farizejov? Veľký podiel na tomto negatívnom obraze farizejov má sociálno-historická situácia v čase písania kanonických evanjelií. V dobe ich vzniku, tesne pred a hlavne po židovskom povstaní proti Rímu (66–70 n. l.), z množstva židovských strán mala rozhodujúci vplyv strana farizejov, keďže predstavitelia ostatných židovských skupín, ako sadukaji, veľkňazi, eséni či zelóti, židovskú vojnu neprežili. Boli to práve farizeji, s ktorými prvotní kresťania

(nazaretská sekta, ako ich volali tí druhí; pozri Sk 24, 5) zvädzali boj o reformáciu židovstva po jeho národnej katastrofe v roku 70 n. l. Netreba zabúdať, že aj prvotní kresťania boli najprv čisto židovskou náboženskou skupinou ako farizeji, pretože nielen zakladateľ kresťanstva bol Žid, ale aj všetci Jeho učeníci.

Napriek úspechu kresťanskej misie medzi pohanmi si treba uvedomiť, že zo zápasu o rekonštrukciu židovstva v povojnových rokoch vyšla víťazne strana farizejov a ich nasledovníci rabíni, ktorí určili ďalšie smerovanie židovstva. Židovskí kresťania boli vytlačení zo synagóg, a tým stratili ochranné krídla židovstva ako štátom uznaného náboženstva. Dostali sa mimo zákon, a tak i do podozrenia – podobne ako dnes, keď začne pôsobiť nové, neoverené náboženstvo. Takže v období po židovskej vojne boli farizeji a ich nasledovníci vlastne úhlavnými nepriateľmi prvotných kresťanov, spôsobovali im priamo alebo nepriamo príkoria, čo sa prirodzene premietlo aj do evanjeliových tradícií. Pôvodní hlavní nepriatelia z Ježišovho verejného pôsobenia, ako veľkňazi a ich prisluhovači, boli aktualizovaní na farizejov, ktorí zaujali ich miesto v zápasoch prvotnej cirkvi. Tak sa vlastne z dvoch židovských reformných hnutí (farizeji a nazarenci) stali protivníci a toto nepriateľstvo sa premietlo aj do evanjeliových tradícií. Alternatívne môžeme teda farizejov vnímať ako paralelné reformné hnutie s Ježišovým hnutím na pôde židovstva. Rozpory s Ježišom boli hlavne vo forme teoretických debát a pravdepodobne neprerástli do ich aktívnej účasti na Ježišovej vražde. Počas Jeho verejného pôsobenia farizeji ani nedisponovali takou mocou. Samozrejme, ani toto tvrdenie nemožno násilne zovšeobecniť, avšak bola to hlavne sociálno-politická situácia po roku 70 n. l., ktorá pasovala farizejov do úlohy úhlavných nepriateľov Ježišovho hnutia a následne Jeho vrahov.

POKRAČOVANIE V NASLEDUJÚCOM ČÍSLE

Potom riekol Boh: Učiniťme človeka na svoj obraz, podľa našej podoby, aby panoval nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom, nad dobytkom, nad všetkou poľnou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa plazia po zemi. Tak stvoril Boh človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril; ako muža a ženu ich stvoril. Potom ich Boh požehnal a riekol im: Plodte a množte sa a naplňte zem; podmaňte si ju a panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad každým živočíchom, čo sa hýbe na zemi!

Gn, 1, 26 - 28

Na druhom stretnutí vedúcich predstaviteľov
kresťanských cirkví na Slovensku 16. 9. 2013
na GBÚ ECAV na Slovensku v Bratislave bolo prijaté
nasledujúce

VYHLÁSENIE NAJVYŠŠÍCH PREDSTAVITEĽOV KREŠŤANSKÝCH CIRKVI NA SLOVENSKU O RODINE

Písmo sväté ako prameň Božieho zjavenia a kresťanskej náuky podáva jasné svedectvo o manželstve a rodine ako o Božom stvoriteľskom poriadku: „Tak stvoril Boh človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril; ako muža a ženu ich stvoril“ (Gn 1, 27) a „Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a príľne k svojej žene a budú jedným telom“ (Gn 2, 24).

Pre väčšinu obyvateľov Slovenska je spokojný život v rodine prioritou, mnohé rodiny však čelia rozličným vážnym ťažkostiam. Nezamestnanosť, obavy z chudoby či nízky príjem im neumožňujú viesť dôstojný život. Rodiny sú ohrozené rozvodovou mentalitou, zníženým morálnym vedomím, násilím a neúctivým zobrazovaním ľudskej sexuality na verejnosti. Riešenie týchto problémov si vyžaduje angažovanosť celej spoločnosti. Starostlivosť o rodinu nespočíva len v jej materiálnom zabezpečení, ale aj v neustálom posilňovaní jej spoločenského, sociálneho, kultúrneho i náboženského významu. Našou povinnosťou je všemožne podporovať rodinu a dať jej takú mieru istôt, aby požehnanie prichádzajúce do rodín cez deti nebolo odmietané ľudskou ustarostenosťou manželov o ich ekonomické zabezpečenie.

S obavami sledujeme, že trendy z niektorých, predovšetkým ekonomicky rozvinutých krajín sveta sa čoraz viac implementujú aj do slovenskej spoločnosti. Sme svedkami toho, ako sa po malých krokoch spochybňuje význam manželstva a nahľadávajú sa základy rodiny. Ak by sa aj prostredníctvom rozhodnutí svetských autorít v spoločnosti vytvárala atmosféra spochybňujúca inštitút manželstva ako zväzku muža a ženy, vystavovala by sa aj rodina, postavená na tomto manželstve, rozličným ohrozeniam a deformáciám. Vzťah muža a ženy ako základnej spoločenskej jednotky potvrdzuje Ježiš Kristus v Mt 19, 1 – 9. Manželstvo a rodina sú Božím zámerom pre svet. Sme presvedčení, že manželstvo ako zväzok muža a ženy, ako aj rodina, ktorú vytvorí, nemajú v spoločnosti žiadnu alternatívu, na ktorej by spočívalo Božie zaľúbenie a zaslúbenie požehnania. Žiadny iný zväzok nebude nikdy rovnocenný s manželstvom muža a ženy.

Na národnej úrovni sme pripravení podporiť našu vládu a parlament pri prijímaní takých dokumentov, ktoré budú reflektovať nielen našu účasť v európskych štruktúrach, ale aj naše spoločenské, kultúrne a náboženské danosti, ktoré sa v minulosti už osvedčili a ktoré mali nespochybniteľný význam pri prežití slovenského národa a národnostných menšín žijúcich na Slovensku dodnes.

Podporujeme a budeme podporovať predstaviteľov Slovenskej republiky a všetkých reprezentantov Slovenska aj v európskych a medzinárodných inštitúciách pri presadzovaní postojov obyvateľov Slovenska, ktoré sú v súlade s takýmito tradíciami. Veríme, že zjednotení so všetkými ľuďmi dobrej vôle na Slovensku zachováme a upevníme postavenie manželstva a rodiny u nás i vo svete.

Krešťanské cirkvi vo svojom každodennom úsilí budú naďalej využívať všetky prostriedky na to, aby pomáhali slabým a bezbranným, obhajovali právo veriacich i neveriacich na dôstojný život a ochraňovali ľudskú dôstojnosť vrátane inštitútu manželstva a rodiny.

V Bratislave 16. septembra 2013

STANISLAV ZVOLENSKÝ,
bratislavský arcibiskup – metropolita a predseda KBS, Rímskokatolícka cirkev v SR

MILOŠ KLÁTIK,
generálny biskup Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku,
predseda ERC v SR, ECAV na Slovensku

JÁN BABJAK SJ,
prešovský arcibiskup a metropolita, Gréckokatolícka cirkev v Slovenskej republike

RASTISLAV,
arcibiskup prešovský a Slovenska, Pravoslávna cirkev na Slovensku

LÁSZLÓ FAZEKAS,
biskup Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku,
Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku

JÁN HENZEL,
predseda Rady Cirkvi bratskej v Slovenskej republike, Cirkev bratská
v Slovenskej republike

UDALOSTI OD MARCA DO OTÓBRA 2013

- V sobotu 23. marca bolo stretnutie Rodinného spoločenstva na tému „Pokánie je umenie“. Viedla ho sestra kaplanka Tatiana Beňuchová s manželom, sestra Alenka Valancová a brat Ľuboš Frolo.
- Od 25. do 27. marca a 30. marca sme mali v predveľkonočnom týždni pôstne modlitebné večery ako prípravu na veľkonočné sviatky. Modlitebné večery ktoré sa sústredili na posledné dni Pána Ježiša Krista, boli popretkávané tematickými žalmami.
- 7. apríla organizovala evanjelická základná škola program a zbierku na stavbu školy v Afganistane, na ktorú prispel aj náš cirkevný zbor. Vyzbieralo sa 1302,76 eur.
- V piatok 19. apríla bolo v Biblickej škole stretnutie Turčianskej mládeže. Prihovoril sa brat seniorálny kaplán Daniel Beňuch na tému „Máš na to“.
- V nedeľu popoludní 28. apríla bolo v Turanoch už tradičné Stretnutie spevokolov Turca.
- Slávnosť konfirmácie sme mali v nedeľu 5. mája. Tohto roku bolo konfirmovaných 20 detí.
- 11. mája sme mali v zborovom dome po niekoľkoročnej prestávke opäť Radostný večer martinských evanjelikov. Večer bol veľmi vydarený a sme vďační organizátorom za krásny, bohatý program a celú organizáciu tohto podujatia.
- V sobotu 18. mája sa uskutočnilo rodinné stretnutie na Vrúcku u Karáskovcov s programom pre deti a biblickým zamyšlením. Účastníci si pochutnali na gulášoch a opekaných dobrotách. Program pripravila sestra kaplanka, manželka Karáskovci a ďalší spolupracovníci.
- V piatok 21. júna bola v kine Strojár slávnostná akadémia žiakov a učiteľov pri príležitosti 10. výročia založenia Evanjelickej základnej školy v Martine (EZŠ). Po akadémii bola v EZŠ slávnostná večera pre učiteľov a pozvaných hostí.
- 23. júna sme mali slávnostné služby Božie pri príležitosti 10. výročia založenia EZŠ. Kázal brat biskup VD ECAV Slavomír Sabol, prihovoril sa aj riaditeľ EZŠ Jozef Sopoliga a vystúpili deti z EZŠ.
- 26. júna sa uskutočnil výlet konfirmandov 1. ročníka so sestrou kaplankou Beňuchovou do Žiliny, spojený s boulingom a spoločnou večerou.
- V piatok 5. júla Biblická škola (BŠ) oslavovala svoje 15. narodeniny. Po piatkovom galavečere nasledovala sobotňajšia slávnostná konferencia s názvom „Slovenský príbeh Slova“, ktorá na pôde BŠ privítala takmer 100 hostí. Bohatý program bol ukončený koncertom St Andrew's Lutheran Church Choir.
- V nedeľu 7. júla sme mali zborový deň. Služby Božie boli vonku na Memorandum námestí. Slávnostným kazateľom bol Paul Berge, vedúci projektu Vision Slovakia. Vystúpili deti, ktoré boli účastníkmi Letnej biblickej školy (LBŠ), spevokol St. Andrew's Choir a náš zborový spevokol. Program bol spojený aj s 15. výročím založenia BŠ. Popoludní sme pokračovali v priestoroch za gymnáziom tradične spoločným gulášom. Téma zborového dňa bola „V tradícii Božích zaslúbení.“
- V nedeľu 28. júla sa niekoľko bratov a sester z nášho cirkevného zboru spolu s bratom farárom Milanom Kubíkom zúčastnilo na Dištriktuálnom dni VD ECAV v Poprade.
- V sobotu 3. augusta mali stretnutie v našom cirkevnom zbere siedmi bratia farári a sestry farárky, ktorí boli ordinovaní pred 60 rokmi. Na službách Božích kázal brat biskup VD ECAV Slavomír Sabol. Účastníci položili kytice kvetov na hroby svojich spolužiakov – brata farára Jána Štancla a Daniela Veselého.
- V nedeľu 4. augusta sme mali slávnostné služby Božie za účasti hlavných predstaviteľov Matice slovenskej. Popoludní bol v našom kostole koncert v rámci matičných slávností pri 150. výročí založenia Matice slovenskej. Na organ hrala

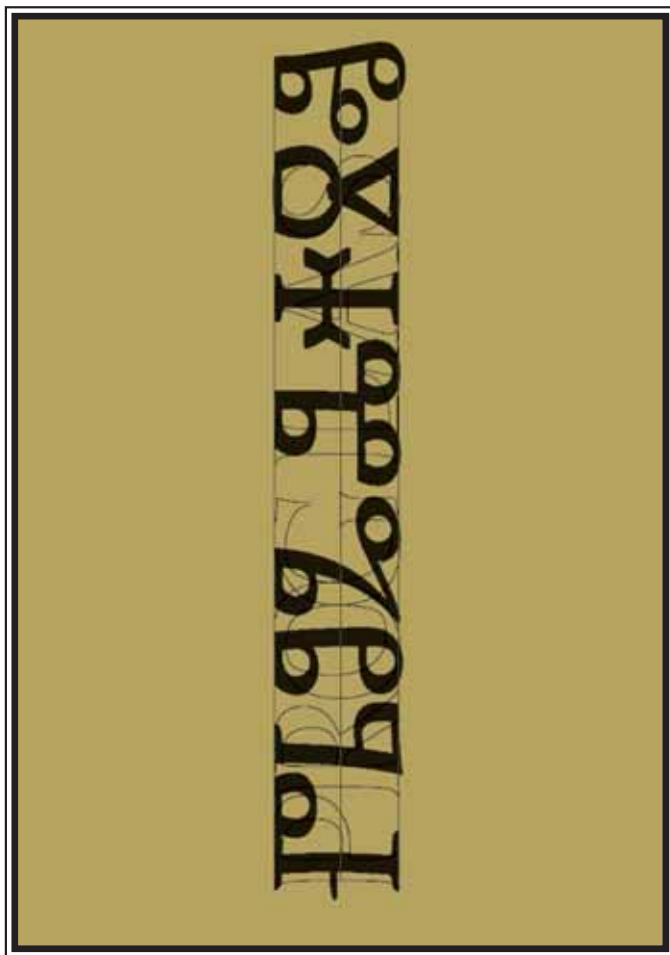
Mgr. art. Marta Gáborová a spievala Bc. Dominika Machutová.

- ❑ Od septembra prišla vypomôcť do spevokolu nová dirigentka – spirituálka pre Spojenú evanjelickú školu Janka Bosáková. Spevokol vedie spolu s Martinou Šuvadovou.
- ❑ 1. septembra sme mali slávnostné služby Božie na začiatku školského roku a otvorenia evanjelického gymnázia. Kázal brat farár Milan Kubík na tému „Chváľ, duša moja, Hospodina“. Prihovoril sa riaditeľ Spojenej evanjelickej školy (SEŠ) Jozef Sopoliga. 2. septembra v pondelok boli pri tejto príležitosti slávnostné školské služby Božie pre žiakov, rodičov a verejnosť.
- ❑ 12.–16. septembra skupinka 8 bratov a sestier spolu s bratom farárom Milanom Kubíkom navštívila náš partnerský cirkevný zbor v Hoogeveene v Holandsku. Našich priateľov pozdravili piesňami a tiež sa zúčastnili na slovensko-holandskom večere. Na spia-točnej ceste navštívili v Gothe sestru Dorotheu Hansen, ktorá je našou dlho-ročnou podporovateľkou a spolupracovníčkou.
- ❑ 6. októbra sa po prázdninovej prestávke uskutočnilo stretnutie Rodinného spoločenstva na tému „Vďaka“.
- ❑ V týždni od 7. do 11. októbra sme vymieňali okná v našom kostole. Výmenu uskutočnila firma VDD Orava. V sobotu 12. októbra sme mali veľkú brigádu na upratanie a vyčistenie kostola. Prišlo vyše 50 ochotných brigádnikov. Popoludní sme kostol vyzdobili plodmi zeme a pripravili ho na nedeľu na Poďakovanie za úrody zeme. Vyslovujeme veľkú vďaku všetkým ochotným brigádnikom aj darcom, ktorí prispeli na výmenu okien.
- ❑ 20. októbra navštívili náš cirkevný zbor priatelia z nemeckej ev. a. v. cirkvi v Durínsku. Na službách Božích nás pozdravil brat farár Mathias Kopka.
- ❑ V piatok 25. októbra sa stretla v zborovom dome Turčianska mládež. Prihovoril sa brat farár Milan Kubík na tému „Služba ako dôkaz“. Podujatie organizačne zabezpečil Martin Uhrin so spolupracovníkmi.

LETNÉ AKTIVITY MLÁDEŽNÍKOV 2013

- ❑ Od 7. do 16. júna sme uskutočnili v spolupráci s BŠ a ukrajinským tímom detský biblický tábor v rámci našej misie na Ukrajine. Zúčastnilo sa na ňom 90 detí. Z našej strany bolo 9 vedúcich pod vedením H. Tkáčovej. Téma: Veľké egyptské dobrodružstvo.
- ❑ Od 8. do 13. júla sa uskutočnil mládežnícky tábor v chate Lodiari pri Počuvadle. Zorganizoval ho M. Uhrin s bratom farárom M. Kubíkom a so spolupracovníkmi pre 37 mládežníkov. Téma tábora bola „Kračať s Bohom.“
- ❑ 13. ročník Letnej biblickej školy bol od 1. do 5. júla. Organizovala ho BŠ spolu s cirkevným zborom St. Andrew's z Minnesoty. Zúčastnilo sa na ňom 180 detí. Počas celého týždňa mali bohatý program a v piatok ukončenie za účasti rodičov. Tento rok bola téma tábora „Božie zasľúbenie“.
- ❑ V dňoch 14. – 19. júla organizovala EŠŠ v spolupráci s Centrom kresťanského vzdelávania a americkými partnermi z New Heights prvý tábor pre novovzniknuté Evanjelické gymnázium v Martine. Na tábor na Oravu (Novof) prišlo 50 gymnazistov a 12 vedúcich/animátorov. Vedúcimi tábora boli riaditeľ EŠŠ J. Sopoliga a koordinátor misijných aktivít Centra kresťanského vzdelávania T. Gulán, spolu s triednymi profesorkami prvého ročníka EGMT a so školskou farárkou EŠŠ J. Bosákovou. Rodinnú atmosféru a vysoký štandard anglickej konverzácie zabezpečili šiesti prevažne mladí misionári z partnerského amerického cirkevného zboru. Cieľom tábora bolo vytvoriť: 1. komunitu, v ktorej by sa budúci gymnazisti lepšie spoznali navzájom a so svojím pedagogickým zborom; 2. odstrániť bariéry v komunikácii v angličtine; 3. zažiť kresťanské spoločenstvo. Vyvrcholením tábora bol záverečný program pre rodičov a amerických partnerov, plný anglických scénok a kresťanských chvál.
- ❑ Od 22. do 26. júla sa konal detský denný tábor pre deti od 5 do 10 rokov. Viedla ho L. Maceková so spolupracovníkmi. Zúčastnilo sa na ňom 43 detí. Hlavná téma tábora bola „Wanted“ (Hľadaný).
- ❑ Dorastový tábor pre deti od 10 do 13 rokov sa konal 26. – 30. augusta na Ranči pri Kráľovej Lehote. Viedla ho L. Maceková so spolupracovníkmi. Téma bola „Neobyčajné dobrodružstvo“.

PRIPRAVILA KATARÍNA PLŽOVA

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Hedwiga Tkáčová-Hennelová

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176